

2 REIS

(Norü taxre i popera i ãẽxgacügüchiga)

.....

Tupana nayaga ga Ería

2¹Rü yexguma nawa nanguxchaũgu nax dauxũguxũ ga naanewa Eríaxũ nagaxũ ga Cori ya Tupana nagu ga wüxi ga buanecü ga íxãũxêmacü, rü nüma ga Ería rü norü ngũxêêruxũ ga Erichéu rü ãne ga Yígáwa ínachoxũ. ²Rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ nhanagürü: —¡Nuxã rüxãũx! Erü Cori ya Tupana rü Betéuwa choxũ namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü tagutáma cuxũ changemücüxêxê —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Betéuwa naxí. ³Notürü yema ngextüxcügü ga Betéuwa Tupanaarü orearü uruũcax ngúexũ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Nüxũ cucuáxũ rü nhuxmax tá nixí ya Tupana i cuxna yagaãxũ ya Ería? —nhanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —Ngemáacüx, marü nüxũ chacuax. Notürü tama chanaxwaxe i nüxũ pexu —nhanagürü.

⁴Rü yemawena rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ nhanagürü: —¡Ëcü nuxã rüxãũx! Erü Cori ya Tupana rü Yericówa choxũ namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü tagutáma cuxũ changemücüxêxê —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Yericówa naxí. ⁵Notürü yema ngextüxcügü ga Yericówa Tupanaarü orearü uruũcax ngúexũ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü nüxũ: —¿Nüxũ cucuáxũ rü nhuxmax tá nixí ya Cori ya Tupana i cuxna yagaãxũ ya yimá curü nguxêêruxũ ya Ería? —nhanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngemáacüx, marü nüxũ chacuax. Notürü tama chanaxwaxe i nüxũ pexu —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Ería rü Erichéuxũ nhanagürü: —¡Ëcü nuxã rüxãũx! Erü Cori ya Tupana rü natü i Yurdáüwa choxũ namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü

tagutáma cuxũ changemüçixêxê
 —nhanagürü. Rü yemaçax wüxigu
 yema natüwa naxí. ⁷Notürü 50 ga yema
 ngextjüçügü ga orearü uruũgü rü
 nawe narüxí. Rü yexguma
 Yurdáücutüwa nangugügu, rü Eríaarü
 yáxüwaxüra nayachaxächitanü. Rü
 nüma ga Ería rü Erichéu rü natü ga
 Yurdáücutügu nayachigü. ⁸Rü yexguma
 nüma ga Ería rü nanayaxu ga naxchiru
 ga mámüxü rü nanadixcumü rü
 yemamaxã dexáchiüwa nanacuajxca. Rü
 ga dexá rü niyauxyexüchiüächi. Rü
 nüma ga yema taxre rü yéma nügümaxã
 nichoũ pachitamaxüwa. ⁹Rü yexguma
 marü Yurdáüarü tocutüwa nangugügu,
 rü nüma ga Ería rü Erichéu xü
 nhanagürü: —¡Chamaxã nüxü ixu rü
 taxacü cunaxwaxe nax cuxçax chaxüxü
 naxüpa nax Tupana cuxna choxü igaxü!
 —nhanagürü. Rü nüma ga Erichéu rü
 nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma
 Tupanaarü pora i cuxü ngëxmaxü rü
 chanaxwaxe i taxrexpüxcüna
 ngëmaarü yexera choxna cunaxã
 —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma nüma ga
 Ería rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —Tama wüxi i tauxchaxü nixí i ngëma
 naxçax ícuçaxaxü. Notürü ngëxguma
 choxü cudauamagu i ngëxguma Tupana
 choxü igaxgu, rü tá cunayaxu i ngëma
 naxçax ícuçaxaxü. Notürü ngëxguma
 tama choxü cudaxgu i ngëxguma
 Tupana choxü igaxgu rü taxütáma
 cunayaxu —nhanagürü. ¹¹Rü yemaacü
 yadexatanüyane ga nax inaxüxü rü
 ngürüächi naxçax nangox ga wüxi ga
 naweü ga iyäuxracüxüne ga cowarugü
 ga iyäuxratanüxü ítügüne, rü yema
 taxretanügu nayangaxí. Rü guma nixí

ga Eríaxü igaxüne ga dauxüguxü ga
 naanewa nagu ga wüxi ga buanecü ga
 íxäüxêmacü. ¹²Rü yemaxü nadaxgux ga
 Erichéu rü tagaäcü aita naxü rü
 nhanagürü: —Pa Chaunatüx, Pa
 Chaunatüx, cuma rü Iraéuanecüãxgüçax
 rü nhama wüxi i churaratücumü i
 poraxüchixürüxü quixí —nhanagürü. Rü
 yema nhaxguwena rü marü tama Eríaxü
 nadau. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü
 norü ngechaxümaxã nügü
 narügáutechiru.

Eríachicüxü inarüxäüx ga Erichéu

¹³Rü yemawena rü nüma ga Erichéu
 rü nanayaxu ga Eríachiru ga yéma
 nguxü. Rü natü ga Yurdáüçax natáegu,
 rü yemacutügu nayachi. ¹⁴Rü nhüxüchi
 yema Eríachirumaxã dexáchiüwa
 nanacuajxca, rü tagaäcü nhanagürü:
 —¿Ngexcü yixüxü ya Cori ya Eríaarü
 Tupana ixícü? —nhanagürü. Rü
 yexguma yema nhaxgu rü dexáchiüwa
 nanacuajxca rü niyauxyexüchixü ga
 dexá. Rü nüma ga Erichéu rü wenaxarü
 nixüe nawa ga yema natü. ¹⁵Rü
 yexguma yema orearü uruũgü ga
 Yericócüãxgü nüxü daugügu ga yema
 ngupetüxü, rü tagaäcü nhanagürügü:
 —Ngëma Naãxê i Üünexü i Eríawa
 ngëxmaxü rü Erichéuwa naxüe
 —nhanagürügü. Rü nhüxüchi naxçax
 naxí rü napexegu nayangücuchitanü.
¹⁶Rü nhanagürügü nüxü: —Toma nax
 curü duüxügü tixügüxü rü nua totanüwa
 nangexmagü i 50 i totanüxü i poraxü.
 ¡Rü ngëma ngëma namugü nax curü
 nguxëeruxü ya Eríacax yadaugüxü! Erü
 ngürüächi i ngëma Tupanaãxê i Üünexü
 rü maxpünewa rüexna ngatewa nayatax

—nhanagürügü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Tama chanaxwãxe i texêxũ ngêma pemugü —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga nümagü rü poraãcü nanachixewegü, rü düxwa nüxü inaxĩnü nax yéma namugüaxũcãx ga yema 50 ga yatügü nax Eríacãx yadaugüxũcãx. Rü tamaepüx ga ngunexũ naxcãx nayadaugü, notürü taguma nüxũ inayangaugü. ¹⁸Rü yemacãx wenaxarü Yerícócãx nawoegu ga Erichéu íyexmaxũwa. Rü nüma rü nhanagürü nüxũ: —Marü pemaxã nüxũ chixu nax tama yéma pexĩxũcãx —nhanagürü.

**Chíxũwa taxũ ga mexũ
naxü ga Tupana**

4 ¹Rü iyexma ga wüxi ga nge ga orearü uruxũ naxmax, rü ngĩma ga yema nge rü Erichéuxũtawa ixü rü yéma nüxũ iyarüxu rü ngĩgürügü: —Chaute rü marü nayu rü cuma rü nüxũ cucuãx ga nüma rü aixcuma Tupanaxũ nax nangechaũxũ. Notürü i nhüxmax i ngêma duũxũ ga diêru naxũtawa ngĩxũ nayaxuxũ ga chaute, rü chauxũtawa naxü nax nüxũ chanaxütanüxũcãx. Rü ngêmacãx tüxũ nigagüchaũ ya yíxema taxre ya chaune norü puracütanüxũruxũ —ngĩgürügü. ²Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü: —¿Taxacü i cunaxwãxexũ nax cuxcãx chaxüxũ? ¡Chamaxã nüxũ ixu rü taxacü nixĩ i cuxũ ngêxmaxũ i cupatawa! —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chama i curü ngüxêêruxũ rü choxũ nataxuma i taxacü i chapatawa. Rü wüxi i íxraxũ i cópuãcu

i chíxũxícata ma choxũ nangexma —ngĩgürügü. ³Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ngĩxũ nangãxũ rü nhanagürü: —¡Ëcü curü ngaicamagu pegüxũ i duũxũgütanüwa naxü rü naxcãx ínaca i guxũma i norü butíyagü i ngeãcuxũ, rü cugüpatawa nana! ⁴¡Rü nhüxüchi ngêxma cuchiũgu naxücu namaxã i ngêma cunegü, rü nawãxta i curü íãx! ¡Rü chíxũmaxã yaxüãcu ya yima butíyagü! ¡Rü yima marü napagücü rü nüxrüguma nanu! —nhanagürü. ⁵Rü ngĩma ga yema nge rü inaxü ga yema Erichéu ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. Rü nüma ga ngĩnegü rü yéma ngĩxũtawa nanana ga guma butíyagü, rü ngĩma rü chíxũmaxã iyaxüãcu. ⁶Rü yexguma marü ngĩxũ yaxããcuxgux ga guxcüma ga guma butíyagü rü wüxi ga ngĩnexũ ngĩgürügü: —¡Nai ya butíya nua penange! —ngĩgürügü. Rü nüma ga ngĩne rü ngĩxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Marü nataxuma —nhanagürü. Rü yexguma ga yema chíxũ ga yéma ibaibexũ rü ínayachaxãchi. ⁷Rü ngĩma rü nhüxüchi gumá orearü uruxũ ga Erichéuxũtawa ixü rü namaxã nüxũ iyarüxu. Rü nüma rü nhanagürü ngĩxũ: —¡Ëcü nhüxmax rü namaxã nataxe i ngêma chíxũ rü ngêmatanümaxã naxütanü i ngêma coriaxũ cungetanüxũ! Rü ngêma íyaxücü i diêrumaxã tá nixĩ i pemaxêxũ namaxã ya cunegü —nhanagürü.

**Erichéuchiga rü nge ga
Chúnacüãxchiga**

⁸Rü wüxi ga ngunexũgu rü ñane ga Chúnawa naxüpetü ga Erichéu. Rü yéma iyexma ga wüxi ga nge ga guma

ianegu áchiũcũ rü mexũ ga ngĩchiga ngĩxũ yexmacũ. Rü nüxna ixu ga ngĩchiũwa nax nachibũxũcax. Rü guxũguma ga yexguma yéma naxũpetũũxũgu ga Erichéu, rü yexma ngĩxũtagu ínidauxũ rü yéma nachibũaxũ. ⁹Rü ngĩma rü ngĩgürügü ngĩtemaxã: —Rü chama nüxũ chacuax i nhaa yatü i nuxã taxũtagu ídauuxũ rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ nixí. ¹⁰Rü ngẽmacax jngĩxã tapataarü dauxũwa naxcax tanaxü i wüxi i ucapu! Rü wüxi i pechicaxũ ngẽxma taxú, rü wüxi i mecha, rü wüxi i toruxũ, rü wüxi i omü nax ngẽxma napexũcax ega nua taxũtawa naxũũxũgu —ngĩgürügü. ¹¹⁻¹²Rü wüxi ga ngunexũ rü nüma ga Erichéu rü yema ucapu ga naxcax naxũgũxũwa nangu nax yexma napexũcax. Rü norü ngũxẽeruxũ ga Yeachĩxũ nhanagürü: —jNgĩxcax naca i ngẽma chiũra i daa ípataarü yora! Rü ngĩmaxã chidexachaũ —nhanagürü. Rü nüma ga gumá norü ngũxẽeruxũ rü ngĩxcax naca. Rü ngĩma ga yema nge rü Erichéuxũtawa ixü. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngũxẽeruxũ ga Yeachĩxũ namu rü nhanagürü: ¹³—jNgĩmaxã nüxũ ixu i ngẽma chiũra rü poraãcü namaxã tataãxẽgü i ngĩrü ngũxẽxẽ! jRü ngĩxna naca rü taxacü nanaxwaxexũ nax ngĩxcax naxũxũ! Rü bexmana inaxwaxex nax ngĩxétüwa ichogũxũ i ãẽxgacüpexewa rüxna churaragüarü ãẽxgacüpexewa —nhanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Taxuxũma chanaxwaxex erü nua chautanũxũgütanüwa rü poraãcü chataãxẽxũchi —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexguma nüma ga Erichéu rü

Yeachĩna naca rü nhanagürü: —jCuxcax rü taxacü i mexũ nax ngĩcax naxũxũ? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachĩ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngĩma rü ingexacü rü nhuxũchi yimá ngĩte rü marü naya —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxũ: —jËcü ngĩxcax naca rü nua naxü! —nhanagürü. Rü yexguma ga Yeachĩ rü ngĩxcax nayaca, rü ngĩma rü yéma ixü notürü íãxgutama iyachiãchi. ¹⁶Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü ngĩxũ: —Yimá nai ya taunecüarü nhúxgumaãcü rü tá marü cunaga ya wüxi ya cune —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Tupanaarü Duũxũx, rü tama name i ngẽmaãcü choxũ cuwomüxẽxẽ —ngĩgürügü. ¹⁷Notürü yema Erichéu ngĩmaxã nüxũ ixuxũrüütama ningü. Rü ixãxacü, rü gumá nai ga taunecügu rü nabu ga gumá ngĩne. ¹⁸Rü nüma ga gumá bucü rü niyachigü. Notürü wüxi ga ngunexũgu rü nanatũxũ ínayadau ga trígu íbuxgũxũtanüwa yexmaxe. ¹⁹Rü nüma ga gumá bucü rü inanaxügü ga aita nax naxũxũ, rü nhanagürü: —Poraãcü changüxchametũxũchi —nhanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü wüxi ga tümaarü duũxũcax taca rü nhatagürü: —jYéa naéxũtawa naga! —nhatagürü. ²⁰Rü nüma ga yema tümaarü duũxũ rü naéxũtawa nanaga. Rü ngĩma rü inaganagü rü ngĩgüperemawa inatoxẽxẽ nhuxmata tocuchiwa nangu. Rü yexgumatama nayu ga gumá bucü. ²¹Notürü ngĩma ga naé rü yema ucapu ga Erichéu nagu pexũgu iyaxú nagu ga yema norü pechicaxũ ga nagu napexũ. Rü íixũxũ rü

inawāxta ga yema iāx. ²²Rü yemawena ngĩteçax yéma imuga rü ngĩgürügü: —¡Nua namu i wüxi i tóru duũxũ namaxã i wüxi i búru nax naxũtawa chaxũxũçax ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ! Rü nhuxüchi tá chatáegu —ngĩgürügü.

.....

²⁷Rü maçpúne ga Carméruwa ingu ga Erichéu íyexmaxũwa. Rü yexguma naxũtawa nanguxgu, rü nacutüwa inajãchi. Rü guma Erichéuarü ngĩxëeruxũ ga Yeachí rü ngĩxcax nixü nax ngĩxũ yagagachixũçax. Notürü nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxü: —Nüétama erü ngĩma rü poraãcü ngechaũ ngĩxũ nangux, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tauta chamaxã nüxũ nixu nax tãxacü ngĩxũ ngupetüxũ —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩgürügü: —Pa Corix, rü cumatama nixí ga chamaxã nüxũ quixuxũ rü tá nax chaxãxacüxũ, rü tama chama cuxna naxçax chaca ga yema. Notürü ga yexguma rü cumaxã nüxũ chixu nax tama choxũ cuwomüxëexũ ¿rü nhuxãcü i nhuxmax i marü nayuxũ ya chaune? —ngĩgürügü. ²⁹Rü yexguma ga Erichéu rü Yeachíxũ nhanagürü: —¡Paxa cügü namexëxë rü nayaxu ya yima chorü caxũruxũ rü paxa ngéma ngĩpatawa naxü! Rü ngëxguma texëxũ namagu cungauxgu ¡rü taxütáma nüxũ curümoxê! Rü ngëxguma texé namawa cuxũ rümoxëgu ¡rü taxütáma cunangãxũ! Rü ngëxguma ngĩpatawa cunguxgu ¡rü yimá bucüchametügu naxü ya yima chorü caxũruxũ! —nhanagürü. ³⁰Notürü ga ngĩma ga naé ga guma bucü rü Erichéuxũ ngĩgürügü:

—Cori ya Tupanaégagu rü cuégagutama cumaxã nüxũ chixu rü taxütáma chatáegu ega tama cumaxã yixigu —ngĩgürügü. Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ngĩwe narüxü. ³¹Rü nüma ga Yeachí rü yoxni napexegu nixü. Rü yexguma ngĩpatawa nanguxgu, rü guma caxũruxũ rü gumá bucüchametügu nanaxü, notürü taxuxũma nangupetü nax wena namaxũxũçax. Rü yemaçax ga nüma ga Yeachí rü Erichéuçax natáegu, rü namagu nüxũ nangau. Rü nhanagürü nüxü: —Yimá bucü rü tama naxçax natáegu i norü maxũ —nhanagürü. ³²Rü yexguma Erichéu yéma nguxgu, rü guma ípatagu naxücu. Rü yexma nüxũ nayangau ga gumá bucü ga marü yucü ga norü pechicáétügu úcü. ³³Rü yema ucapugu naxücu ga Erichéu, rü nanawāxta ga iāx, rü inanaxügü nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxü. Rü gumá bucümaxã nüxicatama yéma nayexma. ³⁴Rü yemawena rü yema pechicaxügu nanhunagü naétü ga gumá bucü. Rü gumá bucüaxgu nanhaxü, rü naxetügu naxüxetü, rü naxmëxëtügu naxüxmëx. Rü gumá bucüétügu ninhu. Rü yexguma ga naxüne ga gumá bucü rü ngürü nanai. ³⁵Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ínarüda, rü yema ucapugu narüxüxũ. Rü yemawena rü wenaxarü noxrürüütama gumá bucüétü nanhunagü. Rü ngürüächi ga gumá bucü rü nangaixchu 7 expüxcüna, rü nidauuchi. ³⁶Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü Yeachíçax naca rü nhanagürü nüxü: —¡Ngĩxcax naca i naé ya daa bucü! —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí rü ngĩxcax naca. Rü yexguma Erichéu íyexmaxũwa nanguxgu, rü

nüma rü nhanagürü ngixũ: —Daa nixĩ ya cune —nhanagürü. ³⁷Rü ngĩma rü naxçax iyaxũ rü Erichéupexegu inangücuchi. Rü yemawena iyaga ga guma ngĩne rü íixũxũ nawa ga yema ucapu.

.....

Naamáũ rü naxçax nitaane ga norü chaxünewa

5 ¹Nayexma ga wüxi ga yatü ga Chíríaanecüãx ga Naamáũgu ãégacü. Rü nüma rü Chíríaanearü ãêxgacüarü churaragüeru nixĩ. Rü norü ãêxgacü rü poraãcü nüxũ nangechaũ rü nüxũ narüngüxêê yerü muexpüxcüna rü norü churaragümaxã norü uanügüxũ narüporamae. Notürü nüma ga yema yatü rü chaxünemaxã nidaxawe. ²Rü nüma ga Chíríaanecüãxgü rü muexpüxcüna Iraéuanecüãxgüçax ínayauxüetanüwa rü iyexma ga wüxi ga pacü ga Iraéuanecüãx ga Naamáũ napatawa ngixũ gacü nax naxmaxütaxũ yixixüçax. ³Rü wüxi ga ngunexügu ga yema pacü rü ngĩrü chiüraxũ ngĩgürügü: —Chierü nax namexũ ya yimá chorü cori ega naxütawa naxüxgu ya yimá orearü uruxũ ya Chamáriaanewa ngêxmacü, rü ngêxguma rü chi naxçax nitaane i norü chaxünewa —ngĩgürügü. ⁴Rü nüma ga Naamáũ rü norü ãêxgacümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga yema pacü nüxũ ixuxũ. ⁵Rü nüma ga gumá Chíríaanearü ãêxgacü rü nanangãxũ rü nhanagürü: —jËcü ngéma naxü! Rü chama rü tá cuxna chanaxã i wüxi i popera naxçax ya Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü nax cuxũ

nacuáxüçax —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Naamáũ rü inaxüãchi. Rü yéma nanana ga 6,000 tachinü ga diëru ga úrunaxçax rü 30,000 tachinü ga diërumünaxçax rü 10 ga naxchiru. ⁶Rü yema popera ga yéma namuxũ naxçax ga Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü, rü nhanagürü: “Yimá yatü ya ngéma nangecü i nhaa popera rü chorü duüxũ ya Naamáũ nixĩ. Rü chanaxwaxe nax naxçax cuyataanexêêxũ nawa i norü chaxüne”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma yema poperaxũ nadaumatügu ga gumá Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü, rü nügü narügáutechiru rü nhanagürü: —¿Ëxna nüma nüxũ nacuaxgu rü chama chixĩ ya Tupana i maxũ nüxna chaxãxũ rü nüxna chanayaxuxũ, rü ngémaçax nua chauxçax namuaxũ i nhaa yatü nax naxçax chayataanexêêxüçax i norü chaxünewa? Rü nhuxmax i nüma rü ngêmagu nügü nicuxmare nax nhuxäcü wena tá taxçax íyaxüãchixũ —nhanagürü. ⁸Notürü yexguma gumá orearü uruxũ ga Erichéu nüxũ cuáchigagu ga yema nügü nax nagáutechiruxũ ga gumá ãêxgacü nagagu ga yema popera ga nayaxuxũ, rü naxçax yéma namuga rü nhanagürü: —¿Tüxcüü i cugü curügáutechiruxü? jRü êcü nua namu i ngéma yatü nax nua choxü íyadauxüçax! Rü tá naxçax nitaane nax ngémawa nüxũ nacuáxüçax rü nua Iraéuanewa nax nangexmaxũ i Tupanaarü orearü uruxũ —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Naamáũ rü yéma naxü nagu ga norü cáru ga cowarugü ítüxüne, rü Erichéuarü íãxpatawa nayachaxãchi. ¹⁰Notürü nüma ga Erichéu rü Naamáüxütawa nanamu ga wüxi ga

norü ngüxêêruxü nax namaxã nüxü
yanaxuxüçax ga yema Erichéuarü ore.
Rü nüma ga yema duüxü rü nhanagürü
Naamáüxü: —Ĭcū 7 expüxcüna natü i
Yurdáüwa cugü nayaxune! Rü
ngêmaäcü tá cuxçax nitaane nax
curüchaxünexü —nhanagürü. ¹¹Rü
nüma ga Naamáü rü nanu rü íninha rü
nhanagürü: —Chama nagu charüxínügu
rü chi çauxçax ínaxüxü rü ngêmaäcü
mea choxü nayaxu rü ngêxma
nachiäcüma chi Cori ya Tupanana naca
rü nagu ningógü i ngêma
ícharüchaxünexüwa rü ngêmaäcü chi
çauxçax nitaane nawa i chorü chaxüne.
¹²ĬRü tama êxna i ngêma natügü i
Abána rü Fáfa i Damácuanewa
ngêxmagüxü rü guxü i togü i natü i
Iraéuanewa ngêxmagüxüarü yexera
namexechixü? Rü ngêmacax rü
taxucürüwama ngêma chaxü nax ngêma
natüwa chaugü chayaxuxüçax rü
charümexüçax —nhanagürü. Rü
yemaäcü poraäcü nanu rü natáegu.
¹³Notürü ga norü duüxügü rü naxçax
naxü rü nhanagürügü nüxü: —Pa Corix,
ngêxguma chi yimá orearü uruxü rü
taxacürü guxchaxü cuxü naxüxêêgu rü
ngêxguma rü chi cunaxü. Notürü i
nhuxmax nax natauxchaxü i ngêma
cumaxã nüxü yaxuxü rü yexera name
nixü i naga cuxínü. ĩRü cugü
nayaxunemare nawa i ngêma natü nax
ngêmaäcü tá nixü i cuxçax yataanex!
—nhanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma
ga Naamáü rü nawa naxü ga yema natü
ga Yurdáu. Rü 7 expüxcüna narübai rü
nügü nawa nayaxune yema orearü
uruxü namaxã nüxü ixuxürüxü. Rü
yexguma ga naxçaxmüxü rü narüme rü

wüxi ga buxexaxmüxürüxü nixü. ¹⁵Rü
yexguma ga nüma ga Naamáü rü
guxüma ga yema namücügü rü
Erichéuxütawa naxü. Rü yexguma
Erichéuxütawa nangugügu, rü nüma ga
Naamáü rü nhanagürü nüxü:
—Nhuxmawaxi nixü i aixcuma
chayaxöxü rü guxüwama i nhama i
naanewa rü nataxuma i to i Tupana, rü
yimá Iraéuanecüãxgüarü
Tupanaxicatama nixü ya aixcuma
Tupana ixücü. Rü ngêmacax cuxü
chachixewe nax choxü cunayaxuxü i
nhaa wüxi i âmare i cuxna
chaxãxchaxü —nhanagürü. ¹⁶Notürü
nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü
nhanagürü: —Chorü Tupanaégagu
cumaxã nüxü chixu rü taxütáma cuxü
chanayaxu i ngêma âmare —nhanagürü.
Rü nüma ga Naamáü rü namaxã
nayachixewechigüama nax nüxü
nayauxãxüçax. Notürü ga nüma ga
Erichéu rü tama nanayaxu. ¹⁷Rü
yexguma ga nüma ga Naamáü rü
nhanagürü: —Ĭcū, ngêxguma ngêmaäcü
yixügu ĩrü nua choxü yangexêê i taxre i
cowaruwetaäcu naguxü i waixümü! Erü
nhuxmaücüxü rü marü taxütáma
togümare i tupanacax chayamax rü
chayagu i naxünagü, rü Cori ya
Tupanacaxicatama tá nixü ichanaxüxü i
ngêma. ¹⁸Notürü ngêxguma yimá chorü
ãêxgacü norü tupana i Yimúüpatagu
naxüçuxgu rü chauxchacüxü
yangiäcüma napexegu chamaxã
nacaxápüxügu, rü chanaxwaxe ya
Tupana rü choxü nüxü inarüngüma i
ngêma —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga
Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü:
—Ĭcū, taãxêäcü natáegu! —nhanagürü.

Rü nüma ga Naamáũ rü natáegu. ²⁰Rü yexguma marü yáxũwaxüra nanguxgu, rü guma Erichéuarü ngũxêëruxũ ga Yeachí rü nhaxũgu narüxínü: “Yimá chorü cori rü taxuxũma Naamáũ ya Chíríaanecüãxna nayaxu i ngêma ngêmaxũgü i nua naxçax nanaxũ. Rü ngêmacax i nhuxmax rü tá nawe changê nax nüxna chayacaxũçax”, nhaxũgu narüxínü. ²¹Rü nüma ga Yeachí rü Naamáũwe nangê. Rü yexguma Naamáũ nüxũ daxgu nax nawe nangêxũ rü ínayachaxáchi rü ínachie nawa ga norü cáru. Rü Yeachíçax nixü rü nüxna naca: —¿Taxacürü chixexü nangupetü? —nhanagürü. ²²Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Naamáũxũ nhanagürü: —Taxuxũma nangupetüchirex. Notürü yimá chorü cori rü cuwe choxũ narümu nax cumaxã nüxũ chayarüxuxũçax rü ngexwacaxtama ngêma nangugü i taxre i orearü uruũgü i ngextüxüxũ i Efraíartü maçpúneanewa ne íxũ. Rü ngêmacax i nüma ya chorü cori rü nua cuxçax namuga nax nüxna cunaxãxũçax i 3,000 tachinü i diêru rü taxre i petachirugü —nhanagürü. ²³Rü nüma ga Naamáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —jËcü, yange i 6,000 tachinü naguxũ i diêru! —nhanagürü. Rü nüma ga Naamáũ rü yexeraxũ ga diêru nüxna naxãama. Rü taxre ga chacugu ngĩxũ nanucu wixigu namaxã ga yema taxremü ga naxchiru. Rü taxre ga norü duũxũgüina nanana nax Yeachípatawa nangegüãxũçax. ²⁴Rü yexguma guma maçpúne ga Erichéu nagu áchiünewa nangugügu, rü nüma ga Yeachí rü Naamáũarü duũxũgüina nanayaxu ga yema diêru, rü nhuxmachi nanamuegutani. Rü yemawena rü

ĩpatagu nayacuxgü ga yema diêru. ²⁵Rü nüma ga Yeachí rü nhuxũchi norü corixũtawax naxũ. Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü Pa Yeachíx? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí nanangãxũga rü nhanagürü: —Taxuwama nixí ne chaxũxũ —nhanagürü. ²⁶Notürü nüma ga Erichéu rü nüxna nicachigüama rü nhanagürü: —¿Tama êxna nüxũ cucuçax i ngêxguma Naamáũ naweüwa cuxçax íxüegu rü Tupana rü choxũ nüxũ nacuçaxêxê i ngêma? Notürü nhuxmax nax Tupanaarü poramaxã yixíxü i naxçax yataanexü i ngêma yatü, rü ngêmacax tama name nax naxũtawax naxçax íçaxũ i naxchiru, rü nayauxtanüxũ nax naxçax itaxexũçax i naanegü, rü úwanecügü, rü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxũgü i yatüxũgü rü ngexũgü. ²⁷Rü ngêmacax i nhuxmax i ngêma Naamáũarü chaxüne rü tá cuxna naxüe rü nüxna naxüe i cuxacügü rü cutaagü. Rü ngêmaacü tá nixí i guxũgutáma —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Erichéuna yaxügachigu rü nüxna naxüe ga chaxüne, rü nanacómüãchi ga naxchaxmüxũ.
.....

Erichéu rü Chíríaanecüãxgüchiga

6 ⁸Rü nüma ga Chíríaanecüãxarü ãêxgacü rü Iraéuanecüãxgümaxã nügü nadaixchaũ. Rü yemacax namaxã nangutaquexe ga norü churaragüeru rü namaxã nüxũ nixu nax taxacürü nachicawa tá nagagüaxũ ga norü churaragü. ⁹Notürü Tupana rü Erichéuxũ nüxũ nacuçaxêxê ga yema

Chíríaanecüãxaru ãëxgacüaru ñnü. Rü yemaçax ga Erichéu rü Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacüxütawa namuga nax tama yema nachicawa naxixüçax yerü yema Chíríaanecüãxgü rü yexma ínayacüéügüchaü. ¹⁰Rü nüma ga Iraéuanecüãxaru ãëxgacü rü yéma nanamugü ga norü ngugütaeruügü nax nüxü nacuáxüçax rü aixcuma yixixü ga yema Erichéu nüxü ixuxü. Rü aixcuma nixí ga yema, rü yemaacü muëxpüxcüna tama yema Chíríaanecüãxgümëxëgu nayí ga Iraéuanecüãxgü. ¹¹Rü nüma ga Chíríaanearü ãëxgacü rü nabajxächíãxë. Rü norü churaragüeruxü nangutaqexexë rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixí ya petanüwa ya bexma namaxã nüxü iXuamáxe? ¿Rü texé tixí ya Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacümaxã nüxü iXuamáxe i ngëma nagu charüxínüxü? —nhanagürü. ¹²Rü wüxi ga norü churaragüeru rü nanangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxúema tixí ya texé ya nüxü ixuxe i ngëma nagu curüxínüxü. Notürü yimá Erichéu ya Tupanaarü orearü uruxü ga Iraéuanewa ngëxmacü, rü yimá nixí ya Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacümaxã nüxü iXuamacü woo ngëma cuxicatama nagu curüxínüxü ega curü pechicawa cunxmagu —nhanagürü. ¹³Rü yexguma nüma ga Chíríaanearü ãëxgacü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —Ëcü ;ngëma pexí rü naxçax peyadax i ngëma Erichéu! Rü ngëxguma nüxü ipeyangauçgux rü ;chamaxã nüxü pexu nax ngëma chanamugüxüçax i nhuxre i churaragü nax yanayauxgüaxüçax!

—nhanagürü. Rü namaxã nüxü nixugüe ga ñane ga Dotáüwa nax nayexmaxü. ¹⁴Rü yéma nanamugü ga wüxitücumü ga churaragü ga cowaruétügu íxü rü totücumü ga cárugü ga cowaru itügünegu íxü rü muxüma ga churaragü ga ncutügumare íxü. Rü yema churaragü rü chütacü guma ñane ga Dotáüwa nangugü rü nüxü ínachomaeguächí. ¹⁵Rü moxüãcü paxmama ínárüda ga Erichéuarü ngüxëeruxü. Rü yexguma ínaxüxügu ga ípatawa, rü nüxü nadau ga yema churaragü ga guma ñanexü íchomaeguächixü namaxã ga norü cowarugü, rü namaxã ga naweügü ga cowaru itügüne. Rü Erichéumaxã nüxü nayarüxu rü nhanagürü: —¿Nhuxmax, Pa Nguxëeruxüx, rü taxacü tá ixüexü? —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —¿Tauxü i cumüüxü! Erü ngëma Tupanaarü churaragü i dauxüçüx i tamaxã ngëxmagüxü rü ngëma Chíríaanecüãxaru churaragüaru yexera narünumae —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Erichéu rü nayumüxë rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuxna chaca nax cunangoxetüxëxüçax ya daa chorü ngüxëeruxü nax nüxü nadauxüçax i ngëma curü churaragü i torü daruxü ixügüxü —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangoxetüxëxë ga gumá Erichéuarü ngüxëeruxü. Rü nüxü nadau ga guma maxpüne rü namaxã nanapá ga Tupanaarü churaragü ga cowaruétügu íxü rü naweü ga nhama üxüemarüxü ixügüne ga Erichéuxü íchomaeguächixü. ¹⁸Rü yexguma yema churaragü ga Chíríaanecüãx Erichéuçax

ibuxmüchaũgu, rü nüma ga Erichéu rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Tupanax, êcü ¡yangexetüxêxê i ngêma duũxũgü! —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayangexetüxêxê yema Erichéu naxçax íçaxaxürüxũ. ¹⁹Rü yexguma ga Erichéu rü inaxüxü ga napatawa rü yema Chíríaanearü churaragüxũ nhanagürü: —Pa Churaragüx, rü ípetüe rü tama daa nixí ya yima ñane ya naxçax pedauxüne. Rü êcü ¡nua chawe perüxí! Rü tá naxütawa pexũ chagagü i ngêma yatü i naxçax pedauxü —nhanagürü. Rü ñane ga Chamáriawa nanagagü. ²⁰Rü yexguma Chamáriawa nangugügu, rü nüma ga Erichéu rü nayumüxê rü nhanagürü: —Pa Corix, nhüxmax rü ¡yadauuchigüxêxê nax nüxũ nadaugüxũçax! —nhanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü nidauuchigü, rü nüxũ nicuaxächitanü ga ñane ga Chamáriaarü aixepewa nax nayexmagüxũ. ²¹Rü yexguma ga nüma ga gumá Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü rü yema Chíríaanecüãxgüarü churaragüxũ nadaxgux, rü Erichéuna naca rü nhanagürü: —Pa Corix ¿namexü nax chanadaixü? —nhanagürü. ²²Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Tama name nax cunadaixü, erü tama tacüma nixí nax nadaixü i ngêma duũxũgü íyiauxüxũ. Rü narümema nixí nax mea cunachibüexêxêxü rü nax cunaxaxegüxêxêxü. Rü nhüxüchi ¡nachixüaneçax nawoeguxêxê! —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nüma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü rü nanaxü ga wüxi ga taxü ga õna naxçax

ga yema Chíríaanecüãx ga churaragü, rü nanachibüexêxê rü nanaxaxegüxêxê. Rü nhüxüchi norü ãëxgacüçax ínayamugü. Rü yexgumaüçüxü ga nüma ga Chíríaanecüãxgü rü marü taguma Iraéuanecüãxgüxü nachixewe.

Acachía nixücu nax

Yudáanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax

8 ²⁵Rü yexguma 12 ga taunecü Iraéuanecüãxarü ãëxgacü yixixüga ga Yoráü ga Acábi nane, rü yexguma nixí ga Yudáanewa yexwacax yaxüçuxü ga Acachía nax Yudáanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Acachía rü Yudáanecüãx ga Yoráü nane nixí. ²⁶Rü nüma ga Acachía rü 22 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma inaxügüãxgu nax ãëxgacü yixixü. Rü wüxi ga taunecü nixí nax Yerucharéüwa ãëxgacü yixixü. Rü naé ga Ataría rü Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Acábiacü iyixí rü ngírü oxí rü ãëxgacü ga Óri nixí. ²⁷Rü nüma ga Acachía rü poraäcü nachixecüma yema norü oxí ga Acábitanüxürüxü. Rü yemaçax ga yema Acachía üxü rü tama name ga Cori ya Tupanapexewa.

Yeú ningucüchi nax

Iraéuanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax

9 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Erichéu naxçax naca ga wüxi ga norü ngüexü, rü nhanagürü nüxü: —¡Paxa cugü namexêxê nax icuxüãchixüçax! ¡Rü íyange i wüxi wexü i chíxü, rü Yiríáyianewa ngexmane ya ñane ya Ramúchiwa naxü! ²Rü

ngêxguma ngêma cunguxgu ;rü naxcax nadau ya Yeú ya Yochapá nane ya Níchitaxa! ;Rü nagu naxücu ya yima ĩpata ya nawa nangexmane! ;Rü natanüxügüna yagagachi, ru to i ucapuwa naga! ³;Rü yawāxnaxü i ngêma chíxü i ngêma íqingexü! ;Rü ngêmamaxā nabaeru rü nhacurügü tá nüxü: “Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana: ‘Chama rü Iraéuanecüāxaru āēxgacüxü cuxü chingucuchixēxē’”, nhacurügü tá nüxü! ;Rü ngêmawena rü yawāxna i ĩāx rü íxü rü taxuwatāma cuyachaxāchi! —nhanagürü. ⁴Rü yema Erichéuarü ngüexü ga orearü uruxü rü inaxüāchi nax Yiriáyanewa yexmane ga ĩane ga Ramúchiwa nax naxüxü. ⁵Rü yexguma yéma nanguxgu, rü nüxü inayangau ga churaragüarü capitáügü ga íngutaquexegüxü. Rü nhanagürü nüxü: —Choxü nangexma i wüxi i ore i cumaxā nüxü chixuxchaüxü, Pa Capitáüx —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangāxü rü nhanagürü: —¿Texé i totanüwa ya tümamaxā quidexachaüxe? —nhanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruxü rü nanangāxü rü nhanagürü: —Cumaxā nixí i chidexachaüxü, Pa Capitáüx —nhanagürü. ⁶Rü yexgumatama inachi ga nüma ga Yeú, rü yema orearü urümaxā to ga ucapugu naxücu. Rü nüma ga orearü uruxü rü chíxümaxā nanabaeru rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Iraéuanecüāxgüarü Tupana rü nhanagürü cuxü: “Nhuxma i chama rü cuxü chaxuneta nax ngêma chorü duüxügü i Iraéuanecüāxgüarü āēxgacü quixixüçax i nua Iraéuanewa. ⁷Rü cuma rü tá cunadai i guxüma i Acábitaagü. Rü

ngêmaācü tá nayangutanüxēxē i guxüma i chorü orearü uruügü rü chorü duüxügü ga nadaixü ga Yechabé. ⁸Rü guxütāma i Acábitanüxügü rü tá nadai. Rü ngêmaācü tá chanaguxēxē i guxüma i ngêma iyatüxü i natanüxü i Iraéuanewa ngêmagüxü. Rü taxuxütāma ngextá namaxü”, nhaxü ya Tupana —nhanagürü ga yema orearü uruxü.

.....

Yeú rü nayamax ga Yoráü ga Iraéuanecüāxaru āēxgacü

¹⁶Rü yemawena ga nüma ga Yeú rü naweü ga cowaru itúxünegu nixüe rü ĩane ga Yeréwa naxü ga āēxgacü ga Yoráüxütawa. Rü nüma ga Yoráü rü nidaxawe nagagu nax norü uanügümaxā nügü nadaixü. Rü nüma ga Yudaanecüāxaru āēxgacü ga Acachía rü ta yéma Yoráüxütawa nayexma, yerü yexma nanaxüane. ¹⁷Rü yema dauxütaeruxü ga ĩane ga Yeréarü dauxütaechicawa yexmaxü rü nüxü nadau ga yema Yeútanüxü nax yéma ne naxixü. Rü yemaçax nica rü nhanagürü: —Duüxügü nixí i yea ngêma ne ĩxü —nhanagürü. Rü nüma ga Iraéuanecüāxaru āēxgacü ga Yoráü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —¿Wüxi i churara i cowaruétügu ixüxü ngêma pemux nax íyadauxüçax ngoxi tama nueva núma ĩxü yixí i ngêma! —nhanagürü. ¹⁸Rü yema churara ga cowaruétügu ixüxü rü Yeúçax ninha rü nüxna naca rü nhanagürü: —Āēxgacü nua choxü namu nax cuxna chayaçaxüçax rü: “¿Tama nueva nua pexí?” —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú

rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngêma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i chaweama cuxü —nhanagürü. Rü yema ãnearü dauxũtaeruxũ rü ãêxgacüxũ nhanagürü: —Ngêma churara rü marü natanüwa nangu notürü tama natáegu —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga ãêxgacü rü yexgumatama to ga churara ga cowaruétügu ixüxü yéma namu. Rü nüma rü yéma Yeütanuwa nangu rü nhanagürü: —Ãêxgacü nua choxü namu nax pexna chayacaxüçax rü: “¿Tama nuewa nua pexĩ?” —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngêma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i chaweama cuxü —nhanagürü. ²⁰Rü yema ãnearü dauxũtaeruxũ rü wenaxarü ãêxgacümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Ngêma to i churara i ngêma üxü rü natanüwa nangu notürü tama natáegu. Rü chãuxçax rü ngêma naweümaxã icuãxü rü Níchitaxa i Yeú nixĩ, erü wüxi i ngeãxêxürüxü inayaxüxêxê ya yima naweü, erü woetama ngêma nixĩ i nacüma —nhanagürü. ²¹Rü yexguma nüma ga ãêxgacü ga Yoráü rü norü churaragüxü namu nax naweü cowaruwa yachocuchigüxüçax. Rü cowaruwa nüxü nayachocuchigü. Rü nüma ga Iraéuanecüãxaru ãêxgacü ga Yoráü rü Yudáanecüãxaru ãêxgacü ga Acachía rü wüxichigü naweügu inaxiãchi nax Yeúpexegu yayixüçax. Rü meama Nabúchi ga Yerécüãxaru naanegu nüxü nayangaugü. ²²Rü yexguma Yeúxü inangauxgu ga Yoráü rü nüxna naca rü nhanagürü nüxü: —¿Pa Yeúx, tama i nuwa nua cuxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü

nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Taxacürü ngechaxü i naxçax ícucaxaxü ega ngêma cué i Yechabé rü nagu ínamaxüxgu i ngêma chixexü i guxãxü namaxã nachixexêxü? —nhanagürü. ²³Rü yexgumatama nüma ga Yoráü rü nadauegu rü ninha. Rü aita Acachíacax naxü rü nhanagürü: —Törü daiwa üxü nixĩ, Pa Acachíax, rü nataechitae —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga Yeú rü norü würa nayaxu rü Yoráüxü namaxü. Rü Yoráüçaxwena ningaxi ga naxne rü norü maxünewa nayarügo. Rü yexma naweügu nayu ga nüma ga Iraéuanecüãxaru ãêxgacü ga Yoráü.

**Yeú rü Yudáanecüãxaru ãêxgacü ga
Acachíaxü nimãx**

²⁷Rü yemaxü nadãxgux ga Acachía ga Yudáanecüãxaru ãêxgacü, rü ãane ga Betagáüçax ninha nagu ga yema nama ga Gúruwa daxü. Notürü nüma ga Yeú rü nawe nangê rü norü churaragüxü namu nax yamãxgüaxüçax. Rü guma ãane ga Ibéaarü ngaicamagu nüxü nayangaugü, rü yexma naweügutama nanapixêégü. Notürü ga nüma rü ninhaama rü nhüxmata ãane ga Meyíduwa nangu. Rü yexma nayu.

**Ataríá rü ngíxchaama
Yudáanecüãxaru ãêxgacüxü ngígü
iyangucuchixêxê**

11 ¹Rü yexguma ngíma ga Ataríá ga Acachía naé nüxü cuaxgu ga ngíne rü marü nax nayuxü, rü duüxügüxü imu nax nadaiaxüçax ga guxüma ga Acachíaxacügü. ²Notürü ga

Yochába ga ãëxgacü ga Yoráüiacü ga Acachíayax rü wüxi ga ucapugu Ataríachaxwa iyacux ga Yoá ga Acachía nane norü daruümaxã. Rü yemaacü tama nayamaxgü. ³Rü ngíma ga Yoáarü daruxü rü 6 ga taunecü Tupanapatagu namaxã iyacux. Rü yexgumayane ga Ataríá rü Iraéuanewa ãëxgacü iyixí. ⁴Rü yexguma marü 7 ga taunecü ngíxü inguxgu ga ãëxgacü nax yixíxü ga Ataríá, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax nangema ga yema churaragüerugü ga ãëxgacüpatamaxã icuaxgüxü rü yema capitáügü ga ãëxgacüna daugüxü, rü Cori ya Tupanapatagu nanamucu ga yema nüma ínayexmaxüwa. Rü yéma Tupanaégagu yema churaragümaxã inaxüga nax tama nüxü yaxugüexüçax nax namaxüxü ga Acachía nane ga Yoá. Rü yemawena rü Yoáxü nangoxëxë nax nüxü nadaugüxüçax. ⁵Rü nhuxüchi nayaxugüçuxë rü nhanagürü nüxü: —Nhaäcü tá nixí i pedauxütaegüxü. Rü ngëxguma wüxichigü i yüxügu ãëxgacüpataarü dauwa pichocuxgux rü wüxítücumü i pema rü tá ngëma íãx i ãëxgacüpatapexewa ngëxmaxüna pedaugü. ⁶Rü ngëma toxchimüxü rü ngëma íãx i Chúgu áégaxüwa tá nadauxütaegü. Rü ngëma perü tamaepüxchimüxü rü ãëxgacüpataçawena üxü i íãxwa tá nadauxütaegü. Rü ngëmaäcü tá nixí i nüxna pedauxü ya yima ãëxgacüpata. ⁷Rü pema i ngüxchigaarü ngunexügu ãëxgacüpataarü dauwa ípexoxüxü, rü tá pexí Tupanapatana pedaugü ya daa bucü ya ãëxgacü tá ixíçü íngexmaxüwa. ⁸Rü äxnexäcü tá nüxü ípexchomaeguächi

ya daa Tupanapata ya daa bucü nawa ngexmane. Rü texé ya nagu ücuchaüxe rü tá tüxü pimax. Rü nawe tá pexíxütanü ya daa bucü i nüma ínaxüxüwa —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga yema churaragüeru rü chacherdóte ga Yoiádaga naxínüe rü nanaxügü ga yema namaxã nüxü yaxuxü. Rü wüxichigü ga yema churaragüeru rü norü churaragütücumümaxã inacuax. Rü yemaacü yema chocuxü ga churaragü ga ãëxgacüpatawa dauxütaegüxü, rü yema churaragü ga yema puracüwa íchoxüxü, rü wüxichigü ga ngüxchigaarü ngunexügu gumá chacherdótepexewa naxíxü. ¹⁰Rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema churaragüeruna nanana ga guma wocaegü rü poxüruügü ga guma Tupanapatagu nuxü ga ãëxgacü ga Dawíarü ixíxüxü. ¹¹Rü nüma ga yema churaragü ga dauxütaegüxü rü nachicawa nixüchigü ga Tupanapataarü tügüneçüwawa rü norü toxwecüwawa. Rü yexgumarüxü ta nüxü ínachomaeguächi nax nüxna nadaugüxü ga yema ämarearü guchicaxü. Rü wüxichigü ga yema dauxütaexü rü nixäxne nax nüxna nadaugüxü ga gumá bucü. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü ínanamuxüchi ga gumá bucü ga tauçta ãëxgacü ga Acachía nane rü naeruwa nayangaxcuchi ga nanatüpatexë. Rü nananucu ga norü cuaxruxü ga ãëxgacü nax yixíxü. Rü chíxümaxã nanabaeru rü yemawena rü nanaxunagü nax ãëxgacü yixíxü. Rü guxüma ga duüxügü rü nanacapünegü rü tagaäcü nhanagürügü: —¡Namaxüxü ya ãëxgacü! —nhanagürügü. ¹³Rü yexguma Ataríá

nüxũ ñügu ga nax ñnacapünetaegüxũ rü tagaãcü nataãxëgüxũ ga yema churaragü rü duũxũgü, rü ngĩma ga Ataría rü Tupanapatawa ixü ga yema ñnanguataquexegüxüwa. ¹⁴Rü nüxũ idau ga yema nacüma ga peta ga ãëxgacüarü ngucuchichiga rü nüma ga gumá ãëxgacü ga Tupanapataarü caxtaxũtagu nax nachixũ. Rü nüxũ idau ta nax naxũtagu nachigüxũ ga churaragüeru rü paxetarüügü rü duũxũgü ga poraãcü taãxëgüxũ ga norü cornétagu icuegüxũ. Rü yexguma ga Ataría rü ngĩgü irügáutechiru rü tagaãcü ngĩgürügü: —Taechitawaxegüxũ.

Taechitawaxegüxũ —ngĩgürügü. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü tagaxãcü yema churaragüeruxũ namu rü nhanagürü: —¡Ngĩxũ ipegaxüchi i nua! ¡Rü taxütáma nuxã Tupanapatachiãgu ngĩxũ pimãx! Rü ngëxguma texé ngítétüwa chogügu ¡rü peyamaãama! —nhanagürü. Rü yemaçax ga nümagü rü guma Tupanapatawa ngĩxũ ñnagaxüchigü, rü yema nachica ga ãëxgacüarü cowarugümaxã ñnanguxũgüxüwa ngĩxũ natúchigügü. Rü yexma ngĩxũ nayarümaxgü. ¹⁷Rü yemawena nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü Tupanamaxã inaxüga rü nüma ga ãëxgacü rü norü duũxũgü rü tá Tupanaga naxñüexũ. Rü yexgumarüxũ ta rü ãëxgacümaxã rü duũxũgümaxã inaxüga nax duũxũgü rü tá mea ãëxgacüga naxñüexũ rü nüma ya ãëxgacü rü tá mea duũxũgümaxã inacuáxũ. ¹⁸Rü nhüxüchi guxüma ga duũxũgü rü Baáaru ngutaquexepatüwa naxí rü nagu napogüe. Rü nagu napogüe ta ga guxüma ga yema Baáaru ãmarearü

guchicaxũgü rü naxchicünaxãgü. Rü guma Baáaru chacherdóte ga Matáũ rü Baáaru ãmarearü guchicaxüxũtagu nayamaãxgü. Rü yemawena rü Tupanapataçax nawoegu, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yexma Tupanapatagu nanamugü ga dauxütaeruügü nax nüxna nadaugüxũçax. ¹⁹Rü nhüxüchi nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax naca ga yema churaragüeru ga ãëxgacüpatamaxã icuãxgüxũ rü ga capitáũ ga ãëxgacüna daugüxũ rü guxüma ga duũxũgü. Rü wüxigu guma Tupanapatawa inaxíãchi nax ãëxgacüpatawa nagagüaxũçax ga gumá ãëxgacü. Rü yema ñãx ga ãëxgacüpatapexewaama yexmaxüwa namaxã nichocu. Rü nüma ga ãëxgacü ga Yoá rü norü tochicaxüwa nayarüto. ²⁰Rü guxüma ga duũxũgü rü nataãxëgü. Rü yemaacü Ataríaarü yuwena rü guxüma ga guma ñnecüãx rü taxuxüma ga guxchaxügu narüxíntüe. ²¹Rü nüma ga Yoá rü 7 ga taunecü nüxũ nayexma ga yexguma ãëxgacüxũ yangucuchigu.

Tupanapataarü mexëchiga

12 ⁴⁻⁵Rü wüxi ga ngunexügu ga ãëxgacü ga Yoá rü chacherdóte ga Yoiádaxũ nhanagürü: —Name nixí rü tanamexëxë ya Tupanapata. Rü ngëmacax name nixí i penade i guxüma i ngëma diëru i woetama Tupanana üxü rü ngëma diëru i wüxichigü i duũxũ norü ngüchaũmaxã ixãxũ. ¡Rü nhüxüchi curü duũxũgü i diërumaxã icuãxgüxümaxã nüxũ ixu nax ngëma diërumaxã namexëëgüaxũçax ya yima

Tupanapata! —nhanagürü. ⁶Notürü yexguma 23 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Yoá rü nüma ga chacherdótegü rü taxútama nanamexëëgü ga guma Tupanapata. ⁷Rü yemaçax ga nüma ga ãëxgacü ga Yoá rü naxçax nangema ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema togü ga chacherdótegü ga namücügü. Rü nhanagürü nüxü: —¿Taxacüçax tama penamexëë ya yima Tupanapata? ¡Rü nhuxmaüçüxü rü marü taxútama pegüxütama diëru ngixü peyaxu naxütawa i ngëma diërumaxã nguxügüxü! Rü guxüma i ngëma diëru i nhuxmax ngëxmaxü rü Tupanapataarü mexëëruxü tá nixí —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga chacherdótegü rü norü me nixí nax nüxü naxunetaxü ga wüxi ga diëru ga woetama Tupanapataarü mexëëruxü ixixü rü marü taxútama nügüxütama ngixü nayauxgüçax. ⁹Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü wüxi ga diëruçixü naxátaüwa naxüxmaxetü. Rü amarearü guchicaxüarü tügü necüwaguama nanaxú ga Tupanapataarü iãxwa. Rü yema iãxaru daruügü rü duüxügüna nayadetanu ga yema diëru, rü yema diëruçixügu nayanucuetanu. ¹⁰Rü yexguma marü naxãacuãügu ga diëruçixü, rü nüma ga ãëxgacüaru diëruaru ugüruxü, rü nüma ga chacherdóte rü ngixü nixugügüxü ga diëru, rü wüxi ga chacugu ngixü nanucu. ¹¹⁻¹²Rü yema diëru rü yexguma marü poperagu ngixü nawüpaneguwena, rü yema puracütanüxüeruna ngixü nana nax yemaacü yema corapínagüaxü, rü yema puracümaxã icuaxgüxüaxü, rü yema ixtapüaru üruügüaxü, rü yema nutaarü

mexëëcüwaruügüaxü naxütanügüaxüçax. Rü yexgumarüxü ta yema diërumaxã naxçax nataxegü ga mürapewagü rü nuta ga marü imexëëcüwagücü rü guxüma ga togü ga yemaxügu ga nanaxwaxegüxü Tupanapataarü mexëëruxü.
.....

Achíriaanecüãxaru ãëxgacü mexëëgu nangu ga íane ga Chamária rü Achíriaanewa Iraéutanüxügüxü nagagü

17 ¹Rü yexguma 12 ga taunecü nüxü inguxgu ga Acáa nax ãëxgacü yixixü ga Yudáanewa, rü yexguma nixí ga nüma ga Ochéa ya Éra nane rü yexwaca yangucuchixü nax Iraéuanecüãxaru ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Ochéa rü 9 ga taunecü nixí ga Chamáriaaru íanewa ãëxgacü yixixü. ²Notürü ga yema Ochéa üxü rü nachixe ga Tupanapexewa rü woo tama yema nüxíraxügüxü ga Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü ügüxürüxü nixí. ³Rü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha, rü norü churagümaxã Iraéuanecüãxaru ãëxgacü ga Ochéaçax ínayagoõchi rü nüxü narüporamae. Rü norü duüxügüxü nayaxígüxëxë, rü natanüwa tacü ga diëruçax ínacuüxü ga guçüma ga taunecügügu. ⁴Notürü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha rü nüxü nacuaxama nax Ochéa rü bexma Eyítuanecüãxaru ãëxgacümaxã nax nügü naxucüxëgüxü nax Achíriaanemexëwa ínanguxuchixüçax. Rü naétü marü tama nüxü ngixü naxütanu ga yema diëru ga wüxichigü ga taunecü nüxna ngixü

naxãgücü. Rü yemaçax nûma ga Charimanácha rü norü churaragüxü namu nax Ochéaxü yayauxgüxüçax rü napoxcugüaxüçax. ⁵Rü norü churaragü rü Iraéuanegu nachocu rü ñane ga Chamáriaçax ínayaxüächí rü tamaepüx ga taunecü yéma nûxna nadaugü nax taxúema íxüxüçax. ⁶Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãëxgacü yixíxgu ga Ochéa, rü nûma ga ãëxgacü ga Achíriaanecüãx rü nanapu ga guma ñane, rü Achíriaanewa tüxü nagagü ga guxema Iraéuanecüãxgü. Rü ñane ga Arágu rü ñane ga Gocháũgu ga natü ga Abócutüwa tüxü ninu. Rü toxguãx rü Medúgiarü ñanegiũgu tüxü ninu. ⁷Rü yema guxchaxü nixí ga nûxü ngupetüxü ga yema Iraéuanecüãxgü, yerü tama naga naxínue ga Cori ya Tupana ga Eyítuanewa ínanguxüxëcëü ga Faraóũmexëwa. Rü tupananetaxü nicuaxüxüçax, rü yemaacü Tupanapexewa chixexü naxügu.

¹⁴Rü woo Tupana rü norü orearü uruũgüwa nayaxucuxëgü, notürü ga nûma ga Iraéuanecüãxgü rü tama inaxínuechaü rü tama nûxü nacuaxgüchaü naxrûxü ga norü oxigü ga tama aixcuma Cori ya Tupanaaxü yaxõgüxü. ¹⁵Rü yemaacü ga yema duũxüçax rü nûxü naxoe ga Tupanaarü mugü rü nûxü inarüngümae ga yema uneta ga nûxcüma norü oxigümaxã Tupana nûxü ixuxü, rü tama naga naxínue ga Tupanaarü ucuxëgü. Rü woo Tupana nûxna nachuxuxü, notürü naxçax nadauxütaegiũma nax naxchicüãxgü i taxuwama mexüxü nax yacuaxüũgüxü naxrûxü ga yema

togü ga nachixüãnecüãx ga tama Tupanaaxü yaxõgüxü. ¹⁶Rü nûxü narüxoe ga norü Tupanaarü mugü, rü yemaçax nüçüçax nanaxü ga taxre ga wocaxacüchicüãxgü ga úirunaxçax, rü nanaxüçax ta ga Canaátanüxügiarü tupananeta ga Achérachicüãxã. Rü naétü nûxü nicuaxüxüçax ga üaxcü rü tauemacü rü êxtagü rü Baáchicüãxã rü ta. ¹⁷Rü yexgumarüxü ta yema tupananetagiãx ãmarearü guchicaxüwa tüxü nigu ga naxacüe ga yatüe rü ngexe. Rü nagu ínamaxë ga yuü ga êxüçaxüxü nawa nacuáxü. Rü yemaacü chixexüçax nüçü inaxgü ga Tupanapexewa rü poraãcü nananuxëxë.

Tomare ga duũxüçax

Chamáriaanearü ñanegüwa namugü

²⁴Rü nûma ga Achíriaanecüãxarü ãëxgacü rü Iraéuanecüãxchicüxü Chamáriaanearü ñanegüwa namugü ga duũxüçax ga Babirónianecüãx rü Cútaanecüãx rü Awáanecüãx, rü ñanegü ga Amáchicüãx, rü Chefarawáicüãx nax yexma naxächíũgüçax. Rü yemaacü Chamáriaanegu nachocu rü Iraéuanecüãxgiarü ñanegu naxächíũgü. ²⁵Notürü yema duũxüçax ga Achíriaanecüãx rü tama Cori ya Tupanaxü nicuaxüxüçax, rü yemaçax ga Tupana rü yéma nanamugü ga aigü nax nadaiaxüçax ga nhuxre ga yema duũxüçax. ²⁶Rü yemaçax nhuxre ga yema duũxüçax rü Achírianecüãxarü ãëxgacüxütawa naxí ga namaxã nûxü yanaxugüçax, rü nhanagürtüçax: —Toma i Chamáriaanearü ñanegüwa toxü nax cumugüxü nax ngëxma

taxãchiũgũxũcãx, rü tama nüxũ tacuãx i nacüma i norü Tupana i ngẽma nachixũane. Rü ngẽmacãx i ngẽma norü Tupana rü toxãx ngẽma nanamugü i aigü i toxũ ngõxcuxũ —nhanagürügü. ²⁷Rü yexguma ga nüma ga Achíriaanecüãxaruã ãëxgacü rü nanamu rü nhanagürü: —¡Penamuegu i wüxi i chacherdóte i Chamáriaanecüãxchirex nax ngẽma Chamáriaanewa naxũxũcãx rü ngẽma nangexmaxũcãx rü ngẽma ngexwacãx ngẽma ngugũxũ i duũxũgũxũ nangúexëëxũcãx i ngẽma Chamáriaanecüãxaruã Tupanacüma! —nhanagürü. ²⁸Rü yemaacü ga wüxi ga chacherdóte ga Chamáriaanewa ínagaxüchigũxũ rü Betéugu nayaxãchiũ. Rü yema nixĩ ga nangúexëëxũ nax nhuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax yacuãxüũgũxũ. ²⁹Notürü yema duũxũgü ga to ga nachixũanewa ne íxũ rü noxrütama tupananetachicünaãxã ta naxügü, rü Chamáriaanecüãxgü ügũxũ ga tupananetachicünaãxãchicagu nananugü ga maxpúnetapexewa. ³⁰Rü yema Babiróniaanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxũ ga Chucobenúchicünaãxã naxügü. Rü yema Cútaanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxũ ga Nerigáchicünaãxã naxügü. Rü yema Amáchicüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxũ ga Achímachicünaãxã naxügü. ³¹Rü yema Awáanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxũ ga Nibáchicünaãxã rü Tatáchicünaãxã naxügü. Rü yema Chefarawáicüãxgü rü naxacüxegü tüxũ ínagu napexewa ga norü tupananetachicünaãxãgü ga Adrameréche rü Anameréche. ³²Notürü

ga yema duũxũgü rü Cori ya Tupanaxũ nicuãxüũgüchirex. Notürü nügütanüwa nüxũ naxunetagü ta ga norü chacherdótegu nax yemagü norü tupananetachicünaãxãgücãx ínaguxũ ga ãmaregü ga maxpúnetapexegüwa. ³³Rü yemaacü woo Cori ya Tupanaxũ nax yacuãxüũgüchiréxũ, notürü norü tupananetagũxũ rü ta nicuãxüũgü, yema nachixũanegü ga nawa ne naxĩxũcümaãcü ga wüxichigü.

Yudáanewa ãëxgacü nixĩ ga Echequía

18 ¹Rü yexguma tamaepüx ga taunecü Iraéuanearü ãëxgacü yixĩgu ga Ochéa ga Éra nane, rü ningucuchi ga Echequía ga Acáa nane nax Yudáanewa ãëxgacü yixĩxũcãx. ²Rü nüma ga Echequía rü nüxũ nayexma ga 25 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxũ yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü ãëxgacü nixĩ ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Yacaríaxacü tixĩ rü Abĩ nixĩ ga tümaéga. ³Rü yema Echequía üxü rü name ga Cori ya Tupanapexewa gumá nüxcümaücü ga norü õxi ga Dawí üxürüxũ. ⁴Rü nüma ga Echequía nixĩ ga duũxũgũxũ namuxũ nax nagu napogüxũcãx ga yema nachicagü ga tupananetachicünaãxãgü nawa yexmagũxũ. Rü gumá nutagü ga duũxũgü nüxũ icuãxüũgücü rü íxraxügu nanapo. Rü yema Achérachicünaãxãgü rü nayapuexëë. Rü nagu nabügüe ga yema äxtapechicünaãxã ga bróchenaxcãx ga Moiché üxü ga Iraéuanecüãxgü napexewa pumáratexë igugũxũ. ⁵⁻⁶Rü nüma ga Echequía rü poraãcü Cori ya

Iraéuanecüãxgiarü Tupanaaxú nayaxõ. Rû natanüwa ga guxúma ga nüxíra ãëxgacügü ixígiuxü ga Yudáanewa rü yema nawena ãëxgacü ixígiuxü, rü nataxuma ga to ga ãëxgacü ga Echequíarüxü Tupanaga ñnuxü. Rû nüma ga Echequía rü taguma Tupanana nixügachi, rü aixcumama nagu namaxü ga norü mugü ga Moichéna naxãxü. ⁷Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü poraçü nüxü narüngüxëê. Rû guxúma ga taxacü ga naxüüwa rü meama nüxü ñnananguxuchixëê.

.....

Chenaquerí rü Yudáanegu naxücu

¹³Rü yexguma marü 14 ga taunecü ãëxgacü yixígu ga Echequía, rü nüma ga Chenaquerí ga Achírianecüãxaru ãëxgacü rü norü churaragümaxã guxünema ga ñanegü ga Yudáanewa yexmagüne ga ípoxegugüncax naxíãchi rü nanapuxü. ¹⁴Rü yemaçax nüma ga Echequía ga Yudáanecüãxaru ãëxgacü rü Achíriaanecüãxaru ãëxgacü ga Láquiwa yexmacüçax nimuga rü nhanagürü: —Nüxü chachuax rü aixcuma wüxi i guxchaxü cumaxã chaxü. Rü ngëmacax chanaxwaxe i cutáegu nawa i chauchixüane, rü chama tá cuxü chanaxütanü i ngëma nagu cuxunetaxü i diëru —nhanagürü. Rû nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü rü Echequía ga Yudáanecüãxaru ãëxgacümaxã nüxü nixu ga natanü. Rû 9,900 quíru naguxü i diërumü rü 990 quíru naguxü i úirugu naxuneta. ¹⁵Rü nüma ga Echequía rü ngíxü inaxã ga gucüma ga diëru ga Tupanapatawa yexmacü rü gucüma ga diëru ga ãëxgacüpatawa yexmacü. ¹⁶Rü

yexgumarüxü ta ga Echequía rü guma Cori ya Tupanapataaru ñãxwa rü norü naxpenüüwa nanade ga yema úiru ga nümatama yéma nanucuchiréxü, rü Achíriaanearü ãëxgacüna nanaxã. ¹⁷Notürü woo yemaacü nanaxütanü ga Echequía ga yema Achíriaanearü ãëxgacü nagu unetaxü, notürü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü rü Yerucharéüwa nanamugüama ga wüxi ga namücü ga churaragüeru rü wüxi ga to ga ãëxgacü ga poraxü namaxã ga muxúma ga norü churaragü. Rû Láquiwa inaxíãchi nax Yerucharéüçax íyaxüãchixüçax. Rû yexguma Yerucharéüwa nangugügu, rü yema puchu ga m̄axpúnewa yexmaxüaru ngaicamawa nangugü, rü yéma nayachaxãchitanü nacüwawa ga yema nama ga Yauxchiruchicawa nadaxü. ¹⁸Rü nhuxüchi ãëxgacü ga Echequíaçax nangemagü nax namaxã yanadexaxüçax. Notürü nüma ga ãëxgacü rü tama yéma naxü. Rû nachicüxü yéma nanamugü ga Eriaquí ga Ichía nane ga ãëxgacüpatamaxã icuacü, rü Chéna ga ãëxgacüaru poperagüna daucü, rü Yoá ga Ácha nane ga ãëxgacüaru ngüxëêruxü ixicü. Rû yéma naxí nax yema Achíriaanecüãxgümaxã yanadexagüxüçax. ¹⁹Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nhanagürü nüxü: —¡Namaxã nüxü pexu ya Echequía i torü ãëxgacüaru ore i nhaxü: “¿Cuma nagu curüxínügu rü tá nangexma i texé cuxü nax ípoxüxü i chaxmexwa?

.....

³³Rü dücax, rü natanüwa ga guxúma ga yema togü ga nachixüãnegü çrü

ngexürüüxũ ga yema nachixũanegüarü tupanagü rü napora nax Achíriaanearü ãëxgacümexëwa ínapoxũãxũ? ³⁴ ¿Rü ngexũgü nixĩ i ngëma tupanagü i Amáchicüãxarü, rü Arüpácüãxarü, rü Chefarawáicüãxarü, rü Ênacüãxarü rü Íbacüãxarü? Rü yema tupanagü ¿rü nüxũ natauxchaxũ yixĩxũ ga ãëxgacü ga Achíriaanecüãxmxëwa nax ínanguxuchixëãxũ ga ãiane ga Chamária? ³⁵ ¿Rü ngexürüüxũ nixĩ ga yema tupanagütanüwa ga nachixũanexũ ípoxũxũ naxmëxwa ga Achíriaanearü ãëxgacü? ¿Rü tüxcüü i nhuxmax i nagu perüxĩnüexũ rü Cori ya Tupana tá yixĩxũ ya ínapoxũcü ya Yerucharéü?” nhaxũ ga torü ãëxgacü! —nhanagürü ga yema Achíriaanearü churaragüeru.

.....

³⁷Rü yexguma ga Eriaquí ga ãëxgacüpatamaxã icuácü rü Chéna ga ãëxgacüarü poperagüna daucü rü Yoábe ga ãëxgacüarü ngüxëeruxũ ixĩcü rü nanaxĩxächíãxëgü rü nügü narügáutechirugü. Rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxĩ nax namaxã nüxũ yanaxugüexũçax ga yema Achíriaanearü churaragüeruarü ore.

**Yudáane rü tama
Chenaquerímexëgu nangu**

19 ¹Rü yexguma yemaxũ naxĩnügü ga gumá ãëxgacü ga Echequía rü nügü narügáutechiru. Rü norü íxächíãëmaxã nagu nicux ga wüxi ga naxchiru ga yaxcũxũ rü témüxũ rü yemaacü Tupanapatawa naxũ rü yéma nayayumüxë. ²Rü nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Eriaquí, rü Chétina, rü nhuxre ga chacherdótegü ga

rüyamaegüxũ nax nümagü rü ta naxchiru ga yaxcũxũ rü témüxũgu yaxugüxũçax. Rü yemaacü orearü uruxũ ga Ichaíaxütawa nanamugü nax namaxã nüxũ yanaxugüexũçax i ngëma guxchaxũ. ³Rü Ichaía ga Amú nanemaxã nüxũ nixugüe ga ãëxgacüarü ore rü nhanagürügü: —Nhuxma rü wüxi i taxũma i ãücümamaxüwa tangexmagü, rü tóru uanügü rü tomaxã naguxchigagü rü toxũ nacugüe. Rü poraäcü ngüxũ tingegü nhama wüxi i ngexũ i nguxacũxũ rü turaxürüxũ. ⁴Bexmana Cori ya curü Tupana rü marü nüxũ naxĩnü i ngëma ore i nüxũ yaxuxũ i ngëma Achíriaanearü churaragüeru nax Tupana ya maxücümamaxã yaguxchigaxũ. Chierüna napoxcuãxgu ya curü Cori ya Tupana naxçax i ngëma ore i nümatama nüxũ naxĩnüxũ. Rü ngëmacax chanaxwaxe i toxçax cuyumüxë nax ítayaxügüxũ —nhanagürügü. ⁵⁻⁶Rü yexguma Ichaía nüxũ ínügü ga yema ore rü nhanagürü: —¿Ãëxgacü ya Echequíamaxã nüxũ pexu rü Tupana rü nhanagürü!: “¿Tauxũ i cumuũxũ naxçax i ngëma ore i chixexũ i chauchiga nüxũ yaxugüexũ i ngëma norü duũxũgü ya yimá Achíriaanearü ãëxgacü! ⁷Rü dücax, chama rü tá nüxna chananguxëxë i wüxi i guxchaxũ i ore i tá nachixũanecax natáeguxëëxũ nax ngëxma yamaxgüaxũçax” —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru ga Echequíaxũ äxünexũ rü nüxũ nacuáchiga ga gumá norü ãëxgacü ga Chenaquerí rü marü ínaxũxũ ga ãiane ga Láquiwa rü ãiane ga Dínawa naxũxũ. Rü yemacax ga yema churaragüeru rü natáegu ga

Yerucharéúwa, rü norü ãëxgacü ga
 Chenaquerí íyexmaxúwa naxü ga
 Dínawa. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga ãëxgacü ga
 Chenaquerí rü yéma nüxü
 nayaxínüchiga rü ga ãëxgacü ga Tiráca
 ga Echiopíaanecüãx rü naxcax
 ínayagoõchichaü. Notürü nüma ga
 ãëxgacü ga Achíríaanecüãx ga
 Chenaquerí rü wenaxarü norü
 duúxügüxü namuama nax
 Yudáanecüãxaru ãëxgacü ga
 Echequíaxütawa nangegüãxüçax ga
 popera ga nhaxü: “¡Tauxü i cugü
 cuwomüxëëxü ya curü Tupana ya nüxü
 cuyaxõcü! Rü nüma cumaxã nüxü nixu
 ya yima íane ya Yerucharéú rü
 taxütáma çaxmëxgu nax nanguxü,
 notürü doramare nixí i ngëma. ¹¹Cuma
 rü marü nüxü cucuáchiga ga yema
 naxügüxü ga tochixüanearü ãëxgacügü
 namaxã ga guxüma ga yema togü ga
 nachixüanegü ga nadaixü. ¿Rü nhuxãcü
 i cuma i nagu curüxínüxü nax taxütáma
 çaxmëxgu nax cunguxü? ¹²¿Rü yema
 nachixüanegü ga Gocháü, rü Aráü, rü
 Rechépa rü ga duúxügü ga Betedécüãx
 ga íane ga Terachárawa maxëxü, rü
 yema norü tupanagü rü tama
 ínanapoxügü ga yexguma tóru oxigü
 nadaixgu? ¹³¿Rü ngëxügü yixixü i
 nhuxmax ga yema norü ãëxgacügü ga
 guma íanegü ga Amáchi, rü Arupáx, rü
 Chefarawáü, rü Éna rü íba?”
 nhanagürü ga yema poperagu ümatüxü.
¹⁴Rü yexguma Echequía nayaxuxgu ga
 yema popera ga Achíríaanearü
 ãëxgacüaru duúxügü yéma ngegüxü, rü
 nüxü nadaumatü. Rü nhuxüchi
 Tupanapatagu naxücu rü yexma
 Tupanapëxgu nayaxü. ¹⁵Rü nhaãcü

yéma nayayümüxë: “Pa Corix, Pa Torü
 Tupana i Nua Daa Cupataarü Aixepewa
 i Nachica i Üünexüwa Ngëxmaxex, rü
 cuxicatama nixí ya Tupana i norü yora
 quixixü i guxüma i nachixüanegü i
 nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü
 cumatama cunaxü ga dauxügüxü ga
 naane rü nhama ga naane. ¹⁶¡Choxü
 nadawentü, Pa Corix, rü choxü irüxínü!
 ¿Rü nüxü naxínü i ngëma ore i ngëma
 ãëxgacü i Chenaquerí nua chauxütawa
 muxü! Rü guxüma i ngëma norü
 oregüwa rü cumaxã naguxchiga, Pa
 Tupana ya Maxücüx. ¹⁷Rü aixcuma nixí,
 Pa Corix, Pa Tupanax, ga yema
 nüxcümaüxü ga ãëxgacügü ga
 Achíríaanecüãxgü ga nadaíacüãxü ga
 nachixüanegü rü napuxüãxü ga norü
 naanegü. ¹⁸Rü yema nachixüanegüaru
 tupanachicünaxãgü, rü nüxü ínanagu,
 yerü yema tupanachicünaxãgü ga
 duúxügü nutawa rü naigüwa ügüxü rü
 tama aixcuma cuxrüxü tupanagü nixí.
 Rü yemacax nixí ga nüxü nagu
 napogüexü rü ínaguaxü. ¹⁹Rü nhuxmax,
 Pa Corix, Pa Torü Tupanax ¿rü ngëma
 Achíríaanecüãx i ãëxgacümëxëwa toxü
 ínanguxüxëxë nax ngëmaãcü guxü i
 nachixüanegü i nhama i naanewa
 ngëxmagüxü nüxü cuaxgüxüçax nax
 cuxicatama yixixü nax Tupana quixixü!”
 nhanagürü ga norü yumüxëwa. ²⁰Rü
 yemawena nüma ga Ichaía rü
 Echequíacax yéma namuga rü
 nhanagürü: “Nüma ya
 Iraéuanecüãxgüaru Tupana rü
 nhanagürü cuxü: ‘Marü cuxü nüxü
 chaxínü i curü yumüxë nachiga i
 Achíríaanearü ãëxgacü’, nhanagürü.
²¹Rü nhaa nixí i ngëma ore ga Cori ya

Tupana nüxü ixuxü naxçax i ngêma Achíriaanearü ãëxgacü: ‘Dücac, Pa Chenaqueríx, rü yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéücüãx rü tama cuxü namuñe. Rü nhama wüxi i pacü cuxü cugüxürüxü tá cuxü nacugüe i ngëxguma nüxna quixügachigux. ²²¿Rü texémãxã nixí i cuguxchigaxü rü cunuxü? ¿Rü texémãxã nixí i quipuraxü rü cunuxetüxü? Rü cumãxã nüxü chixu rü chamãxã nixí i cunuxü i chama i Iraéuanecüãxgüarü Tupana ya üüñecü’”, nhanagürü.

.....

³²Rü Tupana rü Echequíaxütawa namuga rü nhanagürü: “Nhaa nixí i chorü ore i ngêma Achíriaanecüãxgüarü ãëxgacüchiga: ‘Rü taxütãma Yerucharéügu naxücu rü bai ya wüxi ya naxne tá inamaxü. Rü norü churaragü rü taxütãma norü poxüruümaxã ngêma nangugü, rü taxúnetãma ya toxõone naxtapüxgu nanguxgü nax yimawa naxígüxüçax. ³³Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxüxügutama tá natãegu rü taxütãma nagu naxücu ya daa ñane. Rü chama ya Tupana, rü ngêma nixí i chorü ore i cumãxã nüxü chixuxü. ³⁴Rü chamatama tá nüxna chadau ya daa ñane rü tá íchanapoxü erü nüxü changechaü ya chorü duñ ya Dawí, rü chayanguxëxë i ngêma nüxü chixuxü’”, nhanagürü. ³⁵Rü yematama chütaxügu rü wüxi ga dauxücüãx ga Tupanaarü orearü ngeruxü rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüãx. Rü yexguma yangunegu rü guxüma nayue. ³⁶Rü yemawena ga nüma ga Chenaquerí ga Achíriaanearü ãëxgacü rü ínayachaxãchi ga Yerucharéücüãxmaxã

nügü nax nadaixchaüxü. Rü norü ñane ga Níniwecax natãegu. ³⁷Rü wüxi ga ngunexügu ga yexguma norü tupana ga Nírupatawa nüxü yacuaxüüyane, rü nanegü ga Adameré rü Chareché rü yéma naxí rü nayamaxgü. Rü nümagü rü Araráchianewa nabuxmü. Rü yemawena rü Chenaquerí nane ga Echaradóü nachicüxü ãëxgacüxü ningucuchi.

**Echequía rü nidaxawe notürü
Tupana rü naxçax nayataanexëxë**

20 ¹Rü nüma ga Echequía rü porãcü nidaxawe. Rü yemacax ga orearü uruxü ga Ichaía ga Amú nane, rü ínayadau, rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: “Ëcü ñnamãxã idexa i cuxacügüx, rü namãxã nüxü ixu nax nhuxãcü tá cuwena namãxëxü! Erü nhuxmax rü taxütãma cuxçax nitaane, rü tá cuyu”, nhanagürü. ²Rü nüma ga Echequía rü nadixeguãchi rü íxtapüguama nabuenü rü nhaücü nayumüxë: ³—Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxü chacaxü nax nüxna cucuaxãchixüçax nax nhuxãcü cuxçax chapuracüxü rü guxüguma chanaxüxü ga yema cuma namãxã cutãxëxü —nhanagürü. Rü yema nhaxguwena rü nhuxüchi porãcü naxaxu. ⁴Rü naxüpa ga Ichaía nax íxüxüxü naãxtüwa ga guma ãëxgacüpata, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: ⁵—;Wena íyadau ya Echequía ya chorü duñxügüarü ãëxgacü íxücü! ;Rü namãxã nüxü ixu: “Rü chama ya nüxcümaücü ga curü oxí ga Dawíarü Tupana rü marü cuxü nüxü chaxínü i curü yumüxë, rü nüxü chadau i

cuxgüxiētü nax cuxaxuxü! Rü chama rü tá cuxçax chayataanexëxë rü tamaepüx i ngunexüguwena rü tá marü ícurüda rü tá chapatawa cuxü. ⁶Rü cuxü tá chanaxüinagü i 15 ya taunecü nax cumaxüxü. Rü chama rü tá cuxü íchapoxü rü tá íchanapoxü ya yima ñane ya Yerucharéü nüxna i ngëma Achíriaanecüñaxarü ãëxgacü. Rü ngëmaäcü chanaxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dawí rü chayanguxëxë i ngëma nüxü chixuxü” —nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüäxü ga wüxi ga fíguchara. Rü yemamaxá nanachagü ga yema ínataixnaáxüwa ga ãëxgacü. Rü yemaacü naxçax nitaane. ⁸Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü nhanagürü: —¿Taxacürü cuaxruüwa tá nixí i nüxü chacuáxü nax Cori ya Tupana chaüxçax yataanexëëxü, rü tamaepüx i ngunexüguwena rü napatawa tá nax chaxüxü? —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Ichaía rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nhaa tá nixí i ngëma cuaxruxü i nüma ya Cori ya Tupana tá cuxna äxü nax nawa nüxü cucuáxüçax rü aixcuma tá nayanguxëxë i ngëma cumaxá inaxunetaxü: ¿Cunaxwaxë i üaxcüpechita rü 10 i wüye nax naxíinagüxü, rüxna 10 i wüye nax natáeguxü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Echequía nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngëma üaxcüpechita nax naxíinagüxü rü natauxcha, notürü ngëma nügü nax natáeguxü nixí i guxchaxü —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nanatáeguxëxë ga üaxcüpechita nawa ga

yema Acáaarü üaxcüarü ngugüruxü ga ãëxgacüpatawa yexmaxü.

Echequía nanayaxu ga duüxügü ga Babiróniaanewa ne mugüxü

¹²Rü yema ngunexügügu rü nüma ga Babiróniaanearü ãëxgacü ga Merodá-Baradáü ga ãëxgacü ga Baradáü nane ixícu, rü Echequíaxütawa nanamugü ga nhuxre ga norü duüxügü nax norü moxë yéma nangegüxüçax rü ämare nüxna yaxägüxüçax, yerü nüxü nacuáchiga ga nax yadaxawexü. ¹³Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãëxgacüarü duüxügü. Rü nüxü nanawex ga guxüma ga norü yemaxügü ga nüxü yexmaxü ga diërumü, rü úiru, rü pumáragü rü chíxü. Rü yexgumarüxü ta rü nüxü nanawex ga naxnegüpataxü, rü guxüma ga norü yemaxügü ga yexma namaxá nanguxüxü. Rü guxüma ga norü yemaxügü ga ãëxgacüpatawa yexmagüxü, rü nüxü nanawex rü taxuxüma inicux. ¹⁴Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxü rü nüxna nayaca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne naxí i ngëma yatügü i cuxütawa ngugüxü, rü taxacüü yixíxü i cumaxá yaxugüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma duüxügü rü yáxügüxü i nachixüane i Babiróniaanewa nixí i ne naxíxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —¿Rü taxacü nixí ga nüxü nadaugüxü i nua cupatawa? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Nüxü nadaugü i guxüma i ngëmaxügü i

chapatawa ngẽxmaxũ. Rũ guxũma nũxũ
 chawex rũ taxuxũma ichicux
 —nhanagũrũ. ¹⁶Rũ yexguma ga nũma ga
 Ichaía rũ nhanagũrũ nũxũ: —jDũcax,
 irũxĩnũ i nhaa ore i Tupana cuxcax nua
 muxũ! ¹⁷“Rũ tá ínangugũ i ngunexũgũ i
 nagu ngẽma Babiróniaanecũãx tá nadexũ
 i guxũma i ngẽmaxũgũ ga curũ oxigũ daa
 ãẽxgacũpatagu nutaquexexũ. Rũ tá
 Babiróniaanewa nanana, rũ taxuxũtãma
 nua nayaxũãchi. ¹⁸Rũ woo ya cutaagũ rũ
 ngẽma Babiróniaanewa tá tũxũ nagagũ
 rũ tá tũxũ nidegũpũxũcharexe, rũ
 ngẽmaãcũ norũ puracũtanũxũxũ
 ãẽxgacũpatagu tá tũxũ namugũ”
 —nhanagũrũ. ¹⁹Notũrũ Echequía rũ
 tama porãcũ naxoegaãxẽ yerũ nhaxũgu
 narũxĩnũ: “Nhũxma nax chamaxũgu rũ
 taxũtãma ngẽma nangupetũ”, nhaxũgu
 narũxĩnũ. Rũ yemacax Ichaíaxũ
 nangãxũga rũ nhanagũrũ: —Chãuxcax
 name i ngẽma Tupanaarũ ore i chamaxã
 nũxũ quixuxũ —nhanagũrũ. ²⁰Rũ
 guxũma ga yema Echequíaarũ puracũ ga
 naxũxũ rũ Yudãanecũãxarũ
 ãẽxgacũgũarũ poperagu naxũmatũ. Rũ
 ngẽma nangox ga nhuxãcũ nax naxũãxũ
 ga yema íanearũ dexãpaxũ ga taxũchixũ
 rũ wũxi ga dexãmaxũ ga íanewa nadaxũ.

Nayu ga Echequía

²¹Rũ yexguma nayũxgu ga Echequía,
 rũ nane ga Manaché rũ nachicũxũ
 Yudãanecũãxarũ ãẽxgacũxũ ningucuchi.

Yudãanewa ãẽxgacũ nixĩ ga Manaché

21 ¹Rũ nũma ga Manaché rũ 12
 ga taunecũ nũxũ nayexma ga
 yexguma ãẽxgacũxũ yangucuchigu. Rũ

55 ga taunecũ ãẽxgacũ nixĩ ga
 Yerucharéũwa. Rũ ngĩega ga naé rũ
 Echfba nixĩ. ²Notũrũ yema
 Manachécũma rũ tama name ga
 Tupanapexewa. Rũ nagu namaxũ ga
 yema nacũma ga chixexũ ga nagu
 naxĩxũ ga yema duũxũgũ ga nũxcũma
 Cori ya Tupana Iraéutanũxũpexewa
 íwoxũxũ. ³⁻⁵Yerũ wena nayamexẽẽgũ ga
 yema tupanagnetagũarũ ãmarearũ
 guchicaxũgũ ga maxpũnetapexewa
 yexmagũxũ ga nanatũ ga Echequía nagu
 pogũexũ. Rũ wena ínanaxũxũ ga
 Baáchicũnaãxãarũ ãmaregũarũ
 guchicaxũ. Rũ Iraéuanecũãxarũ ãẽxgacũ
 ga Acãbirũxũ nanaxũ ga wũxi ga
 Achérachicũnaãxã. Rũ nhũxũchi nũxũ
 nicuãxũxũ ga uãxcũ, rũ tauemacũ rũ
 õxtagũ. Rũ guma Tupanapatachiãwa rũ
 nayaxũagũ ga ãmaregũarũ guchicaxũ
 naxcax ga uãxcũ, rũ tauemacũ, rũ
 õxtagũ woo nũma ga Tupana rũ nũxũ
 nixu nax naxcaxicatama yixĩxũ ga guma
 napata ga Yerucharéũwa. ⁶Rũ naétũ
 nanetama tũxũ nigu nawa ga wũxi ga
 yema tupanagnetachicũnaãxãarũ
 ãmarearũ guchicaxũ. Rũ nagu namaxũ
 ga yuũ ga naãxẽgũcax nawa ingemaxũ,
 rũ yuũ ga nawa nũxũ icuãxũ ga
 õxũgũxũ. Rũ duũxũgũmaxã nanaxnagũ
 nax nangũxũcax ga yuũ rũ nax
 nangũxũcax nax nhuxãcũ duũxẽxũ
 nachixexẽẽgũxũ rũ tũxũ nangõxgũxũ.
 Rũ yemaacũ porãcũ chixexũ naxũ ga
 Tupanapexewa rũ yemacax porãcũ
 namaxã nanu ga Tupana.

.....

¹⁶Rũ yema chixexũétũwa rũ nũma ga
 Manaché rũ yexera chixexũ naxũ ga
 Tupanapexewa yerũ nanamu ga duũxũgũ

ga Yudáaneciãx nax nûmagü rü ta yema chixexũ naxügüxũçax. Rü nüma ga Manaché rü muxema ga duũxëgü ga taxuxũma ga chixexũ ügüxe rü tüxũ nadai ga Yerucharéüwa. ¹⁷Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxũ i Manachéchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga rü norü pecáduchiga, rü Yudáaneciãxaruü äëxgacügüaruü poperagu naxümatü. ¹⁸Rü yexguma nayuxgu ga Manaché, rü napata ga Úchawa yexmaneãxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Amóü rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Amóü

¹⁹Rü nüma ga Amóü rü nüxü nayexma ga 22 ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü taxre ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Mechuremé nixí ga túmaéga, rü túmanatü rü Achúru ga Yóbacüãx nixí. ²⁰Notürü Tupanapexewa rü nachixe ga nacüma ga Amóü nanatü ga Manachécümarüütama.

.....

²⁵Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxũ i Amóüchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga rü Yudáaneciãxaruü äëxgacügüaruü poperagu naxümatü. ²⁶Rü yexguma nayuxgu ga Amóü, rü napata ga Úchawa yexmaneãxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Yochía rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Yochía

22 ¹Rü nüma ga Yochía rü nüxü nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü äëxgacü nixí ga

Yerucharéüwa. Rü naé rü túmaéga rü Yedída nixí, rü túmanatü rü Bucácüãx nixí, rü Adaía nixí ga naéga. ²Rü nüma ga Yochía rü Tupanapexewa rü mexü naxü. Rü nüxcümaücü ga norü oxí ga Dawí nagu ixüxügu nixü. Rü taguma taxacüçax nhuxgu nüxna ínaxüxü ga yema nacüma ga mexü. ³Rü yexguma marü 18 ga taunecü äëxgacü yixügu ga Yochía, rü nüma rü Tupanapatawa nanamu ga norü poperaarü ümatüruxü ga Chapá ga Acharía nane ga Mechuráü nataxa. Rü nhanagürü nüxü: ⁴—jËcü yéa chacherdótegüaruü äëxgacü ya Irichíaxütawa naxü rü namaxá nüxü íxu rü ngixü nanataquexe i ngëma diëru i duũxügü Tupanapatawa ngixü ngecü rü íãxaruü daruügü ngixü nutaquexecü! ⁵jRü ngëma diëru rü nüxna ngixü naxá i ngëma duũxügü i Tupanapataarü mexëemaxá icuaxgüxü! Rü nûmagü rü ngëma diërumaxá tá nüxü nayaxügütanü i norü puracütanüxü i Tupanapataarü mexëewa puracüxü —nhanagürü ga äëxgacü ga Yochía.

.....

⁸Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Tupanapataarü mexëxë ínaxügüyane, rü nüma ga chacherdótegüaruü äëxgacü ga Irichía rü yexma nüxü inayangau ga Tupanaarü mugüpane ga nüxcüma iyarütaxuxü. Rü poperaarü ümatüruxü ga Chapáxütawa nanange rü nhanagürü nüxü: —jDücax! Rü Tupanapatagu nüxü ichayangau i nhaa Tupanaarü mugüpane —nhanagürü. Rü Chapána nanaxá nax nüma nüxü nadaumatüxüçax. ⁹Rü yemawena rü nüma ga Chapá rü äëxgacü ga Yochíamaxá nüxü nayarüxu rü

nhanagürü nüxũ: —Ngẽma curü duũxũgü, Pa ãẽxgacũx, rü marü ngĩxũ nanutaquẽxe i ngẽma diẽru i Tupanapatawa ngexmaçcü. Rü marü nüxna ngĩxũ naxã i ngẽma Tupanapataarü mexẽewa puracüexũmaxã icuaxgũxũ —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Chapá rü yexgumarũxũ ta ãẽxgacũmaxã nüxũ nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxããxũ ga wüxi ga mugüpane ga Tupanapatagu nüxũ iyangaũxũ. Rü nhuxũchi nüma ga Chapá rü ãẽxgacũçax nüxũ nadaumatü. ¹¹Rü yexguma ãẽxgacü nüxũ ñügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatũxũ, rü poraãcü naxoegaãxẽ rü nügü narügáutechiru. ¹²⁻¹³Rü yexgumatama ga nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Chapá rü Irichía, rü Aicáũ ga Chapá nane rü Abúru ga Mícaía nane rü Achaía ga norü ngũxẽeruxũ, rü nhanagürü nüxũ: —¡Ëcü, Cori ya Tupanana peyacaça chauégagu rü Yerucharéüçũ i duũxũgüégagu rü guxũma i Yudáanecüãxégagu nax tũxũ nüxũ nacuaãxẽxũçax i norü ore i nhaa popera i nüxũ ipeyangaũxũgu ümatũxũ! Erü ngürüãchi ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanu yerü ga tórü oxigü rü tama naga naxĩnüe i ngẽma nhaa poperawa nüxũ yaxuxũ, rü tama naga namaxẽ i ngẽma nhaa poperagu ümatũxũ —nhanagürü ga ãẽxgacü ga Yochía. ¹⁴Rü nüma ga Irichía, rü Aicáũ, rü Abúru, rü Chapá rü Achaía rü ngĩxũtawa naxĩ ga yema orearü uruxũ ga Úda ga Charúũ naxmaç. (Rü nüma ga Charúũ rü Chĩba nane nixĩ rü Arátaxa nixĩ. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü daruxũ

nixĩ.) Rü ngĩma ga Úda rü wüxi ga ngexwacãxũxũ ga ñtamügu ixãchiũ ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü yexguma ngĩxna nacagüegu rü ngĩma rü inangãxũga rü ngĩgürügü: —Nhaa nixĩ i norü ore ya Cori ya Iraéutanũxũgüarü Tupana rü nhanagürü i nümax: “¡Namaxã nüxũ pexu ya yimá nua pexũ mugücü nax choxna peyacaãxũçax! ¹⁶Rü chama i Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü guxchaxũ tá naxçax íchanguxẽxẽ i nhaa nachica rü norü duũxũgü yema popera ga ãẽxgacü nüxũ daumatũxũ nüxũ ixuxũrũxũ. ¹⁷Erü ngẽma duũxũgü rü choxna nixĩgachi rü norü tupananetagüçax pumára ínagu. Rü ngẽmaãcü choxũ nanuxẽẽgü namaxã i ngẽma chixexũ nax naxũgũxũ. Rü ngẽmacãx nixĩ i chanuxũ namaxã ya daa ñane rü taxũtãma icharüngũxmũxũ. ¹⁸⁻¹⁹Notürü tá nüxũ charüngũxẽxẽ ya yimá Yudáanecüãxaru ãẽxgacü ya nua pexũ mugücü nax choxna peyacaãxũçax. Rü chanaxwãxe i namaxã nüxũ pexu i chorü ore, rü nhaperügü nüxũ: ‘Marü nüxũ chadau nax nhuxãcü chauga cuxĩnüxũ i ngẽxguma chorü orexũ cuxĩnügux, rü nhuxãcü cuxoégaãẽ i ngẽxguma poxcu namaxã chaxuegugu i nhaa ñane rü norü duũxũgü i tá chadaixũ, rü nhuxãcü cugü curügáutechiru rü cuxaxuxũ i chapexewa. Rü ngẽmacãx i chama rü tá cuxũ ichaxĩnü rü tá cuxũ charüngũxẽxẽ. ²⁰Rü ngẽmacãx i nhuxmax nax ngẽma cuxũxũgagu rü taxũtãma chanadaiãcu ya daa ñane nax ngẽmaãcü taãxẽãcü cuyuxũçax rü naxũtawa cunguxũçax i curü oxigü. Rü ngẽmaãcü taxũtãma nüxũ cudau i ngẽma poxcu i namaxã tá

chanapoxcuxũ ya daa ãane’”
—nhanagürü. Rü yema ãëxgacüaru
duũxũgü ga Údaxütawa namugũxũ rü
nawoegu nax namaxã nüxũ
yaxugüexũcax ga yema Tupanaarü
ngãxũ.

23 ¹Rü yexguma ga nüma ga
ãëxgacü ga Yochía rü naxcax
nangema ga guxũma ga ãëxgacügü ga
yaxguãxgü ga Yudáanewa rü ãane ga
Yerucharéüwa yexmagũxũ nax namaxã
nangutaquexexũcax. ²Rü nhuxüchi
nüma ga ãëxgacü rü Tupanapatagu
namaxã nangutaquexe ga guxũma ga
yema duũxũgü ga Yudáanecüãx rü
Yerucharéücüãx rü ãanexacügücüãx ga
duũxũgü ga iyaxũ, rü buxũgü, rü
chacherdótegü rü orearü uruũgü. Rü
nüma ga ãëxgacü rü yéma napexewa
tagaãcü nawa nangux ga yema popera
ga Tupanapatagu nüxũ iyangauxũ ga
Tupanaarü mugü nagu úmatüxũ. ³Rü
yexguma yema poperaxũ
nadaumatüguwena ga ãëxgacü rü
nhuxüchi Tupanapataarü caxtaxũtagu
nayachi. Rü yéma Tupanapexewa nüxũ
nixu nax aixcuma tá naga naxínüxũ rü
nagu namaxũxũ i ngẽma norü mugü rü
ucyxẽgü i ngẽma poperagu úmatüxũ. Rü
guxũma ga duũxũgü rü ta yemagutama
narüxínüe.

**Yochía ínanawoxũ ga
tupananetachicünaxãgü**

⁴Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü
nanamu ga chacherdótegiarü ãëxgacü
ga Irichía rü togü ga chacherdótegü rü
ĩãxarü daruũgü nax guma
Tupanapatawa ínawoxũãxũcax ga
guxũma ga yemaxũgü ga Baáxũ, rü

Achéraxũ, rü üaxcũxũ, rü tauemacũxũ
rü ëntagũxũ namaxã nüxũ
yacuaxũüügũxũ ga duũxũgü. Rü nüma ga
ãëxgacü rü nanamu ga Yerucharéüaru
düxétüwa nax iyaguãxũcax ga ngatexũ
ga Chidóüwa. Rü nhuxüchi gumá norü
tanimuca rü Betéüwa nanangegü.

.....

**Yochía rü nanaxüchiga ga
Üpetüchiga**

²¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Yochía rü
duũxũgũxũ namu nax Cori ya norü
Tupanaégagu naxüchigagüaxũcax ga
Üpetüchiga yema popera ga
mugüpanewa nüxũ yaxuxürüxũ. ²²Rü
nüxíraxũxũ ga Iraéuanecüãxgiarü
ãëxgacügügu rü taguma yemaacü
nanaxüchigagü ga Üpetüchiga. Rü woo
nawena ga Yudáanecüãxarü ãëxgacügü
rü Iraéuanecüãxarü ãëxgacügü rü
taguma yemaacü nanaxüchigagü. ²³Rü
yexguma 18 ga taunecü ãëxgacü yixixgu
ga Yochía nixĩ ga naxunagüãxũ nax Cori
ya Tupanaégagu naxüchigagüaxũcax ga
yema Üpetüchiga ga Yerucharéüwa.

**Yochía rü aixcuma Tupanaga
naxínü**

²⁴Rü nüma ga Yochía rü
inayanaxoxẽxẽ ga yuü rü taxacü ga
ëxũgũxũxũ cuáxũ. Rü yexgumarüxũ ta
inayanaxoxẽxẽ ga yema
tupananetachicünaxãgü ga wüxichigü
ga Ipatawa yexmaxũ rü guxüraxũxũ ga
yema tupananetagiarü yemaxũgü ga
duũxũgü namaxã nüxũ icuaxũüügũxũ ga
Yudáanewa rü Yerucharéüwa. Rü
yemaacü nanaxü ga Yochía yerü
aixcuma naga naxínü ga guxũma ga

yema mugü ga chacherdóte ga Irichía Tupanapatagu nüxü iyangauxü. ²⁵Rü naxüpa rü nawena ga Yochía rü nataxuma ga wüxi ga äëxgacü ga naxrüxü aixcuma Cori ya Tupanaxax táeguxü i guxüne ya norü maxünemaxã, rü guxü i norü ñnūmaxã, rü guxü i norü poramaxã ngēma Moiché umatüxü i mugüwa nüxü yaxuxürüxü.

.....

Nayu ga Yochía

²⁸Rü ngēma tama nhaa poperawa ngóxü i Yochíachiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga rü Yudáanecüãxaru äëxgacügüaru poperagu naxümatü.

.....

³⁰Rü yexguma Meguídugu nayuxguwena ga Yochía, rü norü ngüxëeruügü rü wüxi ga cárugu Yerucharéüwa nanangegü ga naxüne. Rü yema nüma naxüxü ga naxmaxügu nayaxücuchigü. Rü nüma ga duüxügü ga Yerucharéücüãx rü Yochía nane ga Yoacáxü naxuneta. Rü nanatüchicüxü äëxgacüxü nayangucuchixëëgü.

Äëxgacü nixí ga Yoacá ga Yudáanewa

³¹Rü 33 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoacá ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü tamaepüx ga tauemacü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü tümaéga ga naé rü Amutá nixí. Rü Amutánatü rü Yeremía ga Línacüãx nixí. ³²Notürü nacüma ga Yoacá rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema norü oxigücümarüütama. ³³Rü nüma ga

Eyítuanecüãxaru äëxgacü ga Faraó-Neco rü Yoacáxü niyaxu, rü ñane ga Díbaragu nanapoxcu ga Amáchiwa nax tama äëxgacü yixixüçax ga Yerucharéüwa. Rü nüma ga Faraó-Neco rü Yudáanecüãx ga duüxügüxü namu nax nüxü naxütanüãxüçax ga 3,300 quíru naguxü ga diërumü rü 33 quíru naguxü ga úiru. ³⁴Rü nhuxüchi nüma ga Faraó-Neco rü Yochía nane ga Eriaquíxü naxuneta nax äëxgacü yixixüçax nanatüchicüxü. Rü nanaxüchicüxü ga naéga rü Yoachígu nanaxüéga. Rü guma naenexë ga Yoacá rü Eyítuanewa nanaga rü yexma nayayu. ³⁵Rü nüma ga Yoachí rü Faraó-Necona nanana ga yema diërumü rü úiru ga naxçax ínacaxaxü nax duüxügü nüxna naxäxüçax. Rü wüxichigü ga Yudáanecüãx ga duüxügü rü nanaxütanü ga yema úiru rü diërumü ga äëxgacü nagu unetaxü nax naxütanügüaxüçax.

Äëxgacü nixí ga Yoachí ga Yudáanewa

³⁶Rü 25 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoachí ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Chebúda tixí rü tümanatü rü Pedaía ga Rúmacüãx nixí. ³⁷Notürü nacüma ga Yoachí rü poraãcü Cori ya Tupanapexewa nachixe norü oxigücümarüütama.

Babiróniaanearu äëxgacü ga Nabucudonochó rü nanapu ga Yerucharéü

24 ¹Rü yexguma Yoachí Yudáanewa äëxgacü yixixgu, rü nüma ga Babiróniaanearu äëxgacü ga

Nabucudonochó rü Yudáanegu nachocu nax yapuaxũcax ga norü ãane ga Yerucharéũ. Rü nüma ga Yoachí rü tamaepũx ga taunecü

Nabucudonochómexẽwa nayexma rü nüxũ nanaxütanü ga yema taxũ ga diëru ga naxcax ínacaxaxũ. Notürü ga yixcamaxũra rü togu narüxinü rü yemacax Nabucudonochómaxã nanu rü tama nanaxütanü ga yema diëru.

²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoachícax yéma nanamugü ga muxũma ga ngítaaxgũxũ ga Caudéutanüxũgü, rü Chíríaanecüãxgü, rü Moábitanüxũgü, rü Amóutanüxũgü nax nachixexẽegüaxũcax ga norü ãane, yema Cori ya Tupana norü orearü uruũgüaxwa nüxũ yaxuxürüxũ.

.....

⁵Rü nangexma i tama nhaa poperawa ngóxũ i Yoachíchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga. Rü ngẽma rü Yudáanecüãxaru ãëxgacügüaru poperagu naxümatü. ⁶Rü yexguma nayuxgu ga Yoachí rü nane ga Yoaquíũ nachicüxü ãëxgacüxũ ningucuchi.

.....

⁸Rü nüma ga Yoaquíũ rü 18 ga taunecü nüxũ nayexma ga yexguma ãëxgacüxũ yangucuchigu. Rü tamaepũx ga tauemacü ãëxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Neúcha nixĩ ga túmaéga. Rü túmanatü rü Yerucharéũcüãx nixĩ rü Enatáũ nixĩ ga naéga. ⁹Notürü nacüma ga Yoaquíũ rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema nanaticümarüütama. ¹⁰Rü yema

ngunexũgügu rü Babiróniaanearü ãëxgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga norü churragü nax Yerucharéũcax íyaxũãchixũcax nax nüxũ ínachomaeguãchixũcax rü yapugüãxũcax. ¹¹Rü yexguma marü nüxũ ínachomaeguãchigu nax yapugüãxũcax ga guma ãane ga Yerucharéũ rü yéma nangu ga nüma ga Nabucudonochó. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoaquíũ ga Yudáanecüãxaru ãëxgacü rü wüxigu túmamaxã ga naé, rü norü churragüerugü, rü norü ngüxẽëruũgü, rü togü ga ãëxgacügü, rü Babiróniaanearü ãëxgacüna nügü nana. Rü nüma ga yema Babiróniaanearü ãëxgacü rü ínanayauxũ. Rü yexguma yema ngupetüxgu rü 8 ga taunecü ninge nax ãëxgacü yixĩxũ ga Nabucudonochó. ¹³Rü yemawena ga nüma ga Nabucudonochó rü nanade ga guxũma ga diëru ga Tupanapatawa yexmaxũ, rü guxũma ga diëru ga ãëxgacüpatawa yexmaxũ yematama Tupana naxueguxürüxũ. Rü nagu napogü ga guxũma ga Tupanapataaru yemaxũgü ga úirunaxcax ga Iraéuanecüãxaru ãëxgacü ga Charumáu üxũ. ¹⁴Rü nhüxüchi tüxũ nigagü ga guxãma ga Yerucharéũcüãxgü ga ãëxgacügü rü churragü ga yexeraãcü nüxũ icuáxe, rü guxema taxacüaru üxũ icuáxe, rü guxema férumaxã taxacü íxüxũmügüxe. Rü yemaacü 10,000 wa tangu ga guxema tüxũ ínayauxüxẽ. Rü guxema yexeraãcü i ngearü diëruãxgüxexicatama yéma tayaxügü.